

A colorful illustration of a child wearing a bright yellow hood and a yellow shirt. The child has large, wide eyes and a small, open mouth, looking surprised or excited. They are holding a small, brown stuffed animal with a purple bow. The background is a vibrant red, with green leaves and pink flowers hanging from above. Two large, brown mushrooms with white stems are visible at the bottom corners. The overall style is whimsical and child-friendly.

Satu kameleontille

ja muita satuja sinulle

Timo Harju
Nina Haiko

Satu kameleontille

ja muita satuja sinulle

Kirjoittanut TIMO HARJU

Kuvittanut NINA HAIKO

Matkaeväät satuihin

Ehkä luet jonkun saduista kohta ääneen, lapsi sylissäsi, lapselle ja itsellesi. Ehkä olet vanhempi tai lasten kanssa työskentelevä ammattilainen. Tai ehkä olet lapsi itse ja luet nämä sanat ääneti. Olet kuka hyvänsä, tervetuloa. Sadut on kirjoitettu ja maalattu meille, jotka tahdomme viettää hetken satumailman suojassa ja seikkailla siellä. Saduilla on voima kantaa meitä vaikeina hetkinä. Kun olet surullinen, kaipaat toivoa tai pelkää. Entä jos uskallat luottaa satuun?

Idea satukirjasta syntyi VARJO- hankkeessa (2012-2017). Varjo on eron jälkeisen vainon tunnistamisen ja ennaltaehkäisyn sekä vainossa osallisten auttamisen kehittämishanke. Kirja syntyi vainoa kohdanneiden lasten auttamiseksi. Kirjan synnytti työryhmä: kirjailija Timo Harju, kuvittaja Nina Haiko, taittaja Riikka Kontio sekä lasten kanssa työskentelevät psykoterapeutit Pirjo Ervasti ja Pia Marttala. Satuhenkilöiden kokemuksissa heijastuvat lasten ja nuorten kertomukset tilanteista, joissa väkivalta on jatkunut muodossa tai toisessa vanhempien eron jälkeen. Myös lapset muunlaisissa erotilanteissa voivat saada saduista tukea. Kirjoittaessaan Timo kuvitteli puhuvansa lapselle, joka kohtaa vanhempiensa keskinäiset riidat, joutuu olemaan rohkea ja kaipaa lohtua. Miltei jokaisella lapsella on tällaisia kokemuksia. Joidenkin elämässä ne ovat hallitsemampia kuin toisten. Timo muisteli, millaisista saduista itse piti lapsena. Ninan kuvitus kutsuu katselemaan rauhassa ja pujahtamaan sisään satujen maailmaan. Teksteistä saa nauttia satuina, miettimättä niiden yhteyksiä ”todelliseen elämään”.

Lukemisen jälkeen kirjan voi jättää lepäämään tai siitä voi keskustella. Kirjan lopussa on keho- ja sanataideharjoitteita, joiden kautta luettua voi laajentaa lapselle tärkeään suuntaan. Sadun juonen ja metaforien kautta lapsen kokemuksen monien ja uusien puolien tavoittaminen on hänelle mahdollista. Satu tarjoaa myös symbolisen suojan, jossa turvallinen välimatka omiin kokemuksiin säilyy: lapsen kanssa voidaan keskustella satujen tapahtumista ja hahmoista eikä liian raskaista traumakokemuksista.

Vanhempien eron jälkeinen väkivalta ja vaino voi kohdistua lapsiin suoraan tai lapsia käytetään vainoamisen välikappaleina. Vainossa vanhempi kontrolloi eri tavoin ex-kumppaninsa ja lastensa arkea, rajoittaa heidän sosiaalista tilaansa sekä aiheuttaa turvattomuutta ja ahdistusta. Vainoamisen ääripää on henkeä uhkaava vaino, joka kohdistuu ex-kumppanin lisäksi myös lapsiin. Toisesta ääripäästä löytyy rakkaudeksi ja lapsista huolehtimiseksi naamioituva vaino. Erityisesti naamioituvaa vainoa voi olla vaikea tunnistaa. Vainossa näennäisen lapsista huolehtimisen motiivi ei ole lapsen hyvinvointi vaan toisen vanhemman kontrollointi ja vanhemmuuden murentaminen. Lapsi joutuu hyvin ristiriitaiseen tilanteeseen, jossa ei pysty tietämään, mikä on totta.

Lapselle on olennaista käsitellä kokemuksiaan niin, että hän sillä hetkellä voi kokea olevansa turvassa. Se on keskeistä väkivallalle altistuneiden ja vainon keskellä elävien lasten elämässä. Osa lapsista kokee kertomisen helpottavana, osalle vaikeisiin muistoihin palaaminen on turvallisuudentunnetta heikentävää. Aikuisen tehtävänä on antaa mahdollisuus kertomiselle, mutta lapsen valittavaksi jää, miten ja missä vaiheessa ollaan hänen kokemustensa äärellä. Sadut ovat tärkeitä, sillä ne antavat tilan lapsen valinnalle. On hyvä olla avoin lapsen tunne- ja kehoreaktioille ja tarjota itsensä turvaksi, kun lapsi sitä tarvitsee. Turvallisuuden tunne kehittyy vuorovaikutuksessa, johon jokainen lapsen kohtaama aikuinen omalla tavallaan vaikuttaa. Tarvitaan erilaisia ja eritasoisia kohtaamisia lapsen kanssa, jotta hänen sisäinen turvallisuutensa vahvistuu. Tapahtumia ei voi muuttaa, mutta lapsen kokemusten merkitysten pohtiminen hänen kanssaan on auttamistyön ydintä.

Lukeminen on herkkä hetki. Kun avautuu lukutilanteeseen kaikilla aisteilla, antaa painonsa toisen syliin, kuulee turvallisen äänen ja katselee kirjan kauniita kuvia, voi löytää uusia asioita itsestään ja suhteesta toisiin ihmisiin. Lukuhetkessä on läsnä koko lapsen eletty elämä, sekä hyvät että huonot kokemukset aikuisista. Lapsen kokemuksilleen antamat merkitykset voivat muuttua. Parhaimmillaan tunteet saavat uutta liikkumatilaa – tunteita voi tuntea, kun ne kuuluvat satuun. Sadut ovat selviytymistarinoita. Eläytyessään sadun sankarin matkaan lapsi saa uskoa siihen, että hänen omakin tarinansa saa onnellisen lopun. Pienikin hyvän havaitseminen itsessä tai toisessa kantaa eteenpäin ja on lohduttava voimavara haasteiden keskellä. Pienistä aluista voi keriytyä auki muutoksia.

Asettuminen satuhetkeen alkaa aikuisesta, hänen kehostaan ja mielestään. Luovu hetkeksi vaatimuksista ja kiireestä, ole lapselle malli rauhoittumisesta satumatkalle. Tarjoa lapselle fyysistä turvaa, mahdollisuus hakea mukava asento ja kuuntelupaikka. Turvaa voidaan rakentaa yhdessä myös tekemällä pesä tai maja lapsen toiveiden mukaisesti: lämmin peiton, patja tai turvaa tuova ankkuri, kuten oma tärkeä pehmolelu tai askarreltu turvaötökkä. Halutessaan lapsi saa aina tulla syliin ja kosketukseen. Lämmin jutustelu kertoo lapselle, että aikuinen on häntä varten. Tärkeintä on, että lapsi saa olla itse vaikuttamassa elämässään johonkin asiaan – juuri tässä ja nyt. Sopivan viireystilan löytyminen on alku vaikeiden asioiden käsittelylle. Sen jälkeen on helpompaa lähteä matkalle kielelliseen ja mielelliseen ilmaisuun.

Oulussa ja Mikkelissä 12.1.2017

Pirjo Ervasti, Timo Harju, Pia Marttala

Satu kameleontille ja muita satuja sinulle

ISBN 978-951-9227-82-5 (PDF)

Teksti: Timo Harju

Kuvitus: Nina Haiko

Alkusanat ja harjoitteet: Pirjo Ervasti, Timo Harju, Pia Marttala

Toimituskunta: Pirjo Ervasti, Pia Marttala

Taitto: Riikka Kontio

Kustantaja: Ensi- ja turvakotien liitto

SISÄLLYS

Satu kameleontille	8
Satu erosta, lapsen mukautumisesta, selviytymisestä ja luottamuksesta	
Linnanherran lumi	16
Pelko ja rohkeus, hyvyys ja pahuus, kuolema	
Syömäri	28
Satu hirviöstä, joka rouskuttaa rajoja, sekä lapsen keinoista puolustautua	
Matkasatu	33
Satu pakenemisesta ja toivosta, uskalluksesta etsiä turvaa	
Tekemistä ja kokemista	40

Satu kameleontille

Elipä kerran kaukaisessa maassa, kaukaisen taivaan alla, erään kaukaisen kadun päässä, kaupungin laidalla kerrostalossa kameleonttiperhe. Kameleonttiperheen asuntoon vei salainen reitti. Asuntoon löysi kiipeämällä harmaita portaita askelma kerrallaan porrastasanteelle saakka ja avaamalla aivan tietyn ruskean oven. Sisällä asustavat kameleontit eivät olleet harmaita eivätkä he myöskään olleet ruskeita. He olivat eiminkäänvärisiä. Tai sitten he olivat kaikenvärisiä, kummin vain. Kameleontti on näet otus, joka vaihtaa väriä. Sen perheen kameleontit, joista tämä satu kertoo, olivat harjoitelleet ahkerasti ja vaihtoivat väriä sukkelasti. He olivat lempivärien värisiä. Sinun lempivärisi värisiä. He olivat samanvärisiä kuin silmäsi. (Ja jos nyt keksit vielä jonkin värin, luultavasti he olivat sitäkin.) He olivat näkymättömyyden värisiä.

Oletko nähnyt yhtään kameleonttia tänään? Oletko asiasta aivan varma?

On olemassa kameleonttiliskoja, jotka kivelle kiivetessään muuttuvat iholtaan kuin kiven pinnaksi. Kun lisko jähmettyy kiven päälle ihan kivenvärisenä, ei peto huomaa ja syö sitä. Ehkä olet nähnyt liskokameleontin luonto-ohjelmassa? On olemassa myös sellaisia kameleontteja, joista ei ole tehty luonto-ohjelmia. Niitä on paljon enemmän kuin yleisesti ajatellaan. Kaikkia kameleontteja ei vain huomata. On lentäviä taivaskameleontteja, jotka katoavat pilviin. On harvinaisia, jääkaapeissa asuvia mätitahnakameleontteja sekä vessaharjaksi naamioituvia vessakameleontteja. Harvoinpa kukaan syö vessaharjan, joten se on mainio suojaväri. Saatat jutella ihmisen kanssa huomaamatta ollenkaan ostoskassikameleonttia, jota hän kantaa

kädessään. Metsissä asuu olentoja, jotka omasta mielestään ovat menninkäisiä tai metsäkeijuja, mutta koska nykyisin kukaan ei huomaa niiden olevan edes olemassa, on niistäkin ilmeisesti tullut kameleontteja. Se suututtaa menninkäisiä. Ja surettaa. Ne ovat hyvin yksinäisiä metsissään. Aina ei ole helppoa olla kameleontti, jota kukaan ei huomaa.

Tämän tarinan perheeseen kuului äitikameleontti, vauvakameleontti ja tyttökameleontti. Tyttökameleontin nimi oli Aava Usva Silmu Taustanen. Se nimi meidän on hyvä muistaa, ettemme eksy Aavan luota, jos hän haihtuu sumuun kesken tarinan. Minä aion pysyä Aavan lähellä. Hän joutuu pian kamalaan tilanteeseen, mutta sinäkin voit silti pysyä hänen mukanaan, kunnes satu päättyy hyvin. Satuja voi aina jatkaa niin kauan, että ne päättyvät hyvin.

Aava oli jo koulussa, toisella luokalla. Koulussa kameleonttina olemisesta oli hyötyä. Jos opettaja kysyi Aavalta vaikean matikan laskun, jota tämä ei osannut, muuttui Aava nopeasti oikean vastauksen näköiseksi. Jos välitunnilla kukaan ei alkanut leikkiä Aavan kanssa, hän saattoi muuttua hyppynarun näköiseksi ja olla mukana leikissä ilman, että hänen käskettiin mennä pois. Kun Aava tahtoi olla yksin, hän muuttui koulun seinäksi, kiviseksi tiiliksi, jotka oli muurattu tiukasti kiinni. Oli hyödyllistä olla kameleontti.

Joskus oli vaikeaa olla kameleontti. Siitä vaikeudesta johtui, että kameleontti-perhe oli muuttanut pois isäkameleontin luota, pois kodista, jossa he kaikki ennen asuivat yhdessä. Jotenkin siinä vain kävi niin, että kun isä muuttui pullon näköiseksi, äiti muuttui sirpaleen näköiseksi. Ja kun äiti sulautui silityslautaan, isä kovettui silitysrautaan. Kun äiti muuttui ilman väriseksi, isä käveli vahingossa äidin läpi ja se sattui kumpaankin. Ei siitä vain tullut mitään. Siksi he muuttivat pois. Aava ei nähnyt isää pitkään aikaan.

Mutta eräänä päivänä, kun Aava pääsi koulusta, isä seisoj koulun parkkipaikalla odottamassa häntä. Aava tunnisti heti, että isällä oli ilopäivä. Hänen hattunsa oli tehty hattarasta. Hänen ilonvärisestä hännystakistaan roikkui pillejä ja tiukuja. Hänen kenkiensä kärjistä kasvoi kukkia. Isä oli sonnustautunut niin suureen iloon, että näytti itse aika pieneltä. Itse asiassa isää erottui asusteiden seasta tuskin lainkaan. Mutta sitten isä levitti kätensä ja kaikki hänen hihoistaan roikkuvat hyrrät alkoivat pyöriä tuulessa. Aavan jalat alkoivat liikkua, ensin kävellen, sitten juosten. Hän juoksi suoraan isän syliin.

”Haluatko autokyydin”, kysyi isä hyväntuulisesti, ”Vien sinut kotiin. Pääset etupenkille.”

Aava kiipesi isän auton etupenkille isän viereen. Auto murahti varoittavasti. Aava silitti kiireesti penkkiä. Auton murina leppyi hyrinäksi, se rullasi parkkipaikalta ja alkoi kiittää.

Isä sanoi: ”Onko sinusta mukavaa nähdä minua?”

”Joo”, Aava vastasi. Isä näytti ilahtuvan hänen vastauksestaan. Ja siksi Aavakin oli iloinen. Iloinen, iloinen. Hän katseli isän hassuja vaatteita. Ne olivat kivat. Ja

samassa Aava muuttui ilmapalloksi, hopsis vain. Heidän perheensä oli niin läpikotaisin kameleonttinen, että he vaihtoivat paitsi väriään myös kokoaan ja muotoaan. Usein nämä muutokset tapahtuivat Aavalle hänen itse niitä tarkoittamatta ja aivan yllättäen. Isä kiinnitti Aavan narulla takkiinsa ja rullasi auton ikkunan alas. Aava lensi ulos. Hän ei ollut koskaan saanut sellaista kyytiä: hän poukahteli ja liiti auton perässä, kiiti, pyörteili, pyörteili ja lensi, narulla isässä kiinni. Auto oli keltainen, aurinko oli keltainen, taivas oli keltainen, Aava oli keltainen, ja isä oli keltainen. Se oli mahtavaa.

Lopulta auto pysähtyi. Aava huomasi, mihin he olivat tulleet. Isä ei ollutkaan ajanut häntä äidin luo vaan heidän vanhaan kotiinsa. Isä harppoi jo kohti ovea. Äkkiä tuntui vaikealta seurata. Asiat tapahtuivat liian nopeasti. Aava tarvitsi aikaa. Siinä samassa hän huomasi muuttuneensa vaahteraksi. Suureksi kuin heidän entinen pihavaahteransa, joka oli kaadettu. Hän oli ikävöinyt kiipeilemistä siinä. Nyt hän tunsi, miltä tuntui olla puu. Puulla ei ollut kiire. Puun ei ollut pakko lähteä. Aava tunsi juurensa syvällä maassa. Hän tunsi rungon ja kovan kuoren tunnun, haarautuvat oksat, kapenevat, oksien kärjet. Hän oli täynnä tulessa väriseviä lehtiä.

Mutta jos Aava olikin kasvanut korkeaksi, isä oli kasvanut korkeammaksi. Hän kiersi kätensä Aavan ympärille, tempaisi tytön irti maasta, ravisteli mullat hänen lenkkareistaan ja kantoi sisälle. Siellä keittiössä isä istutti hänet tuoliin, jonka eteen puhtaalle pöytäliinalle oli katettu vadillinen muffinsseja. Isä kertoi ostaneensa ne vain Aavaa varten. Valkoisen sokerikuorrutuksen seasta pilkotti nonpabelleja. Aava otti yhden ja haukkasi. Joustavaa, pehmeää, leivoksen sisimmässä häntä odotti kostea hillo. Oli helpottavaa keskittyä sen makeuteen. Tuntui melkein kuin olisi kontannut sisään hillomajaan.

Aavan syödessä isä kyseli häneltä kaikenlaista heidän uudesta kodistaan. Varsinkin isä kyseli äidistä. Hän tahtoi tietää, muuttuiko äiti yhä silityslaudaksi. Entä kävikö heillä ketään vierasta, joka muuttui silitysraudaksi, nyt kun isärauta ei enää ollut paikalla? Aava vastaili ja uppoutui toiseen muffinssiinsa. Aava vastasi, että ei, äiti ei ollut muuttunut enää silityslaudaksi eikä kukaan ollut muuttunut silitysraudaksi. Isä vaikutti helpottuneelta. ”Mutta kuka sitten silittää teidän vaatteenne?” hän tenttasi. ”Eikö äiti huolehdi siitä, että sinulla on sileät vaatteet, kun menet kouluun? Eikö se osaa edes pestä pyykkiä?” Äkkiä isä oli niin kiihtynyt, että alkoi astella ympäri keittiötä. Kaikki pillit ja hyrrät varisivat isän vaatteista. Takki harmaantui ja harmaantui ja alkoi kiillellä. Aava tajusi sen muuttuneen rautahaarniskaksi. Isä natisi ympäri keittiötä ja jupisi itsekseen, kuinka huono silityslauta äiti oli ollut. Aina väärällä silityskorkeudella, isä nurisi. Liian kova, isä marisi. Pelkkä lauta, isä murisi. Isän suusta alkoi lennellä kipinöitä. Ja entäpä siivous? Imuroiko teillä edes kukaan? Isä oli varma, että ei. Äidin tehtävänä oli ollut muuttua pistorasiaksi. Isä oli se, joka oli muuttunut imurin töpseliksi. Vai oliko äiti sittenkin löytänyt jostain

uuden töpselin? Isä katsoi vaativasti Aavaa saadakseen vastauksen. Mutta Aavaa ei näkynytäkään keittiössä. Aavan sijaan tuolilla oli muffinssi, joka näytti siltä kuin joku olisi istunut sen päälle.

Isä ravisteli tuolia hieman. Liiskautunut muffinssi muuttui taitavasti takaisin kiltiksi tytöksi. Vain hänen kasvonsa jäivät hieman hilloisiksi.

Isä neuvoi Aavaa muuttumaan puhelimeksi. Aava totteli. Sitten isä soitti Aavalla omaan puhelimeensa. Vasta sen jälkeen Aava sai muuttua takaisin lapseksi. ”Nyt minulla on numero sinuun, Aava. Soitan sinuun välillä”, isä ilmoitti. ”Kerrot minulle kaiken, mitä teille kuuluu. Kun vain tiedän, en hermostu. Sitten voimme tehdä kahdestaan jotain mukavaa, mennä vaikka elokuviin. Vastaa aina kun minä soitan!”

Aava nyökkäsi. Hän oli alkanut hitaasti kutistua tuolissaan.

”Lähde nyt kotiisi. Ja kerro minulle heti, jos löydät sieltä vieraan silitysraudan tai töpselin.”

”Joo minä siivoan siellä”, Aava sanoi. Hänen äänensä oli aika pieni, koska hän kutistui edelleen. Isä kantoi Aavan kämmenellään ulos. ”Menehän reippaasti. Isän oma kiltti kameleontti. Valitettavasti sinun täytyy kävellä kotiin. Autoa ei saa ajaa tämmöisellä rautahaarniskalla. Poliisi pysäyttäisi minut. Ethän sinä sitä halua”, isä selitti. ”Äläkä kerro äidille, että tapasit minut. Tavataan me vaan kahdestaan ja tehdään jotain kivaa. Se on meidän salaisuus.” Näin sanottuaan isä poistui sisälle ja sulki oven perässään.

Aava alkoi kävellä. Siitä tuli pitkä kävelymatka. Aava oli kutistunut niin pieneksi, että yöhön mennessä hän oli päässyt eteenpäin ehkä viisi metriä, juuri ja juuri postilaatikon alle. Oli pimeää. Aava keräsi muutamia syksyn ensimmäisiä pudonneita lehtiä ja kääriytyi niihin nukkumaan.

Aamulla Aava huomasi lehtirullaan käyneen tiukaksi. Hän oli siis kasvanut unissaan hitusen. Se antoi toivoa. Hän käveli uutterasti koko päivän ja taittoi hyvinkin viidenkymmenen metrin taipaleen.

Kolmantena päivänä Aava olisi edennyt vieläkin pidemmän matkan, ellei muuan rotta olisi äkännyt häntä ja syöksynyt kimppuun hampaat kiiltäen. Aavan oli pakko maastoutua katukivien rakoon. Rotta kierteli saaliinsa katoamispaikan ympärillä kauan, kauan, ennen kuin luovutti. Sinä iltana Aava kömpi kokonaan lehtikäärön sisään.

Neljännen päivän satoi. Aavan täytyi juosta pysyäkseen lämpimänä. Sateen viimein tyrehtyessä hän oli niin väsynyt, että olisi pyörtynyt ilman uskomatonta onnenpotkua, joka silloin potkaisi häntä onnella. Aavan huojuessa taintumaisillaan kävelytien sivussa porhalsi ohitse jättimäinen nainen. Juuri kun nainen ohitti Aavan, hän kaivoi taskustaan tupakka-askin. Samalla taskusta putosi kadulle sokeripala. Aivan totta. Paperiin kääritty sokeripala. Vapisevin kourin Aava repi paperiin

reiän ja kömpi siitä sisään, paperin ja sokerin väliin. Sitten hän vain nuoli ja nakersi ja imeskeli valtavaa sokeripalaa, kunnes nukahti kesken nuolaisun. Aamulla hän söi suuren sokeriaamiaisen, lohko iirti niin paljon sokeria kuin taskuihin mahtui ja jatkoi matkaansa.

Sinä päivänä Aava alkoi sokerivarannoistaan huolimatta pelätä. Hän tiesi, että koti sijaitsi kaupungin toisella laidalla. Sinne oli matkaa varmasti monta kilometriä. Kaikista ponnisteluistaan huolimatta Aava oli päässyt eteenpäin tuskin kahtasataa metriä. Jos hän ei pian alkaisi kasvaa, ei hän ehtisi kotiin ennen talven tuloa. Silloin hän ei pääsisi kotiin ollenkaan vaan paleltuisi kuoliaaksi.

Aava yritti kasvaa. Voi kuinka hän yritti! Hän puristi silmään kiinni ja ponnisti. Mitään ei tapahtunut. Hän ajatteli isän antamaa tehtävää ja pinnisti. Hänen täytyisi vain raportoida isälle äidistä. Isä kuuntelisi. Hän saisi tavata isää taas. Aava tunsu pikemminkin kutistuvansa kuin kasvavansa sitä ajatellessaan.

Hän käveli vielä viikon. Kun sokeri loppui, hän nakersi ruohoa. Tuli yö, joka oli niin kylmä, ettei hän uskaltanut pysähtyä nukkumaan. Aava käveli koko yön ja pääsi eteenpäin kolme metriä.

Aamulla Aava päätti kääntyä takaisin isän kotiin. Varmaan nyt isä voisi viedä hänet autolla äidin kotiin. Sitten hän ajatteli, kuinka isä oli luvannut viedä hänet kotiin, mutta ei ollut tehnyt niin. Muistaessaan petetyn lupauksen Aava kutistui taas. Silloin hän viimein käsitti, ettei ehtisi isänsäkään luo ennen lunta.

Nyt Aavan mieleen kohosi kuva äidistä. Kuvitelmassa äiti oli painanut kasvot käsiinsä. Äiti seiso i kotona hirveän huolissaan, koska Aava oli poissa. Äiti nojasi seinään, seinä nojasi äitiin, äiti oli väsynyt. Aavan olisi pakko kasvaa. Hän yritti venyttää itseään. Hän tarttui sormiinsa ja yritti kiskoa niitä pidemmiksi. Hän kutistui hieman lisää.

Aava havahtui jymähtelevään ääneen. Jymähtely lähestyi häntä. JYMP JYMP JYMP, ääni oli jo hyvin lähellä. RYMP RYMP RYMP, se ryskyi kohti.

TYMP

TYMP

TYMP

se oli lenkkeilijä aamulenkillä.

Tämä oli Aavan mahdollisuus pelastua. Hän jännittyi hyppyyn. Hän ei edes huomannut, kuinka rohkeus sai hänet hiukan pidentymään. Itse asiassa hän kasvoi hyvinkin peukalonkynnen pituiseksi, mutta sitä emme mekään ehdi ihmetellä, koska lenkkeilijä juoksee Aavan ylitse, ja nyt Aava loikkaa, hän tarttuu lenkkitosun nauhaan! Nauha heittelehtii! Aava pitää kiinni eikä putoa! Hän kiskoo itseään molemmin käsin ylöspäin, kunnes istuu turvallisesti rusettisolmun päällä. Siinä hän sitten matkustaa. LENNOSSA   LENNOSSA   LENNOSSA

MAASSA   MAASSA   MAASSA.

Lenkkeilijä hölkkäsi katuja. Puikahti metsään. Aavaa vastaan tulviva ilma tuoksui ihanalta, ihan metsältä. He juoksivat polkua syvemmälle tuoksun siimekseen.

Syvällä siimeksessä tapahtui onnettomuus. LenkkeilijäCOMPASTUI polun yli kiemurtavaan juureen ja kaatui rähmälleen. Hän kömpi ylös ja jatkoi juoksua, mutta Aava oli singonnut solmun päältä maahan. Hän makasi erään kangasrouskun juurella. Lenkkeilijän töminä loittoni. Aava makasi selällään silmät auki. Ei, hän ei ollut satuttanut itseään. Silti hän ei tahtonut nousta. Hänen viimeinen toivonsa päästä kotiin oli juossut pois. Aava makasi mustan multakokkareen päällä eikä erottunut siitä mitenkään. Pitkään hän katseli sienen heltoja korkealla yllään. Oli kylmä. Aava sulki silmänsä.

Kangasrouskun alta hänet löysi tajuttomana makaamasta muuan erakko. Erakko oli merkillinen mies, joka asui yksin metsässä eikä poistunut sieltä koskaan. Erakosta tiedettiin kaupungissa, koska moni marjastaja oli nähnyt hänet. Erakko ei siis ollut kameleontti. Huhuttiin kyllä sellaista, että hän olisi entinen kameleontti, joka väsyi koko touhuun. Nämä olivat vain huhuja. Kaupunkilaiset eivät tieneet ketään, joka olisi varsinaisesti puhunut erakon kanssa. Oli miten oli, jotain kameleonteista erakko selvästi tiesi, kun kumartui kaikista rouskuista juuri sen rouskun luo, jonka alla Aava makasi. Erakko tarkasteli Aavaa kirkkailla silmillään, jotka näkivät tytön mainiosti, vaikka tämä makasi multana mullan joukossa. Varovaisesti erakko poimi tytön kämmenelleen ja asetti toisen kämmenensä suojaavaksi katoksi hänen päälleen. Hän puhalsi kämmentensä väliin. Siihen lämpöön Aava heräsi.

Erakko kantoi hänet havumajaansa, joka sijaitsi metsän sydämessä. Vihreässä hämärässä erakko laski Aavan pienelle puupenkille. Heti Aava jähmettyi puiseksi nukeksi. Mutta erakko vain katseli häntä eikä ollut moksiskaan.

”Oletko sinä eksynyt?” erakko kysyi. Aava-nukke nyökkäsi.

”Sinulla on kylmä. Tahdotko mesiangervoteetä?”

Aava nyökkäsi toistamiseen. Erakko tarjosi hänelle teetä pähkinänkuoresta. Aava nosti valtavan kuoren molemmin käsin huulilleen ja hörppäsi. Tee oli lämmittävää, se tuntui kevyeltä suussa. Kuoren reunan yli Aava silmäili varovasti erakkoa. Erakko antoi hänen silmällään. Aava uskalsi katsoa jo vähän rohkeammin. Sit-

ten vieläkin rohkeammin. Erakko katsoi rauhallisesti takaisin. Aava ei ollut enää yhtään puinen eikä yhtään nukke.

”Tiedätkö mitä”, Aava huomasi kertovansa, ”kerran minä muutuin eläväksi vaahteraksi.”

Erakko nyökkäsi: ”Hieno! Sinä olet taitava. Joskus on hyvä olla puuta. Mutta sinä olet myös muuta. Voit kävellä ja juosta ja tanssia. Tule, tahdon näyttää sinulle jotakin.”

Erakko johdatti tytön pihalle ja vihelsi. Kohta metsästä pompahteli heidän luokseen pahvilaatikko yli mättäiden. Kevyenä ja tyhjänä se tulla touhusi erakon luo ja hieroi koko pahvista itseään hänen jalkaansa vasten. Pian saapui toinen, jykävampi pahvilaatikko. Sitten kolmas. Laatikot hyppivät heidän ympärillään ja törmäilivät toisiinsa ja näyttivät kaikin tavoin pitävän hauskaa. Aava kuuli viuhkovaa ääntä ja katsoi kummissaan ylös. Kuusten latvojen yllä heitä kohti liihotti kokonainen laatikkoparvi. Hilpeänä myräkkänä ne laskeutuivat muun lauman joukkoon.

”Nämä ovat minun vanhoja muuttolaatikoitani”, kertoi erakko, ”en tarvitse niitä enää. Ne elelevät villiintyneinä metsässä, mutta tulevat yhä luokseni, kun kutsun. Joskus kiipeän johonkin isoista laatikoista ja matkustan sillä toisiin metsiin. Aava, kuuntelehan. Tämä kelpo laatikko tässä vie sinut kotiin.”

Erakon laushtaessa sanan ”kotiin” Aavalle tapahtui jotain: Hän kutistui taas. Pienemmäksi kuin kertaakaan aiemmin. Olipas tämä hankalaa ja jotenkin kamalan kummallista. Aava kutistui niin pieneksi, että erakon piti etsiä tovi ennen kuin löysi hänet maasta. Aava oli pienempi kuin muurahainen, joka taivalsi ohitse. Hyvin varovaisesti erakko poimi hänet etusormensa sormenpäälle.

”Sinulla taitaa olla kotisuruja”, virkkoi erakko Aavalle. Sitten hän korotti ääntään ja huikkasi pahvilaatikkolauman suuntaan: ”Tule, Pienin!” Esiin ponnahti koko lauman pienin laatikko, kenties vanha sormusrasia. Se viiletti erakon luo ja pyöri hänen vaatteidensa poimuja yhä ylemmäs ja käsivartta pitkin ulommas. Kämmenelle se pysähtyi.

”Voit mennä Pienimmän sisään lepäämään”, erakko lausui hiljaa, ”laatikossa sinun ei tarvitse pelätä. Pienimmästä on varmasti mukavaa, jos se saa suojella sinua hetken.”

Pienin pompahti myöntävästi. Aava taapersi sormeja pitkin kämmenelle ja kiipeäsi laatikkoon. Pienin sulki kantensa. Aava huomasi pian, että erakko oli ollut oikeassa. Laatikossa oli kuin olikin turvallisempaa. Hänestä alkoi jopa tuntua, että voisi ehkä kertoa erakolle kaikesta. Niin hän puhui laatikon sisällä ääneen isästä ja äidistä. Siitä kuinka he olivat muuttaneet pois. Ja siitä kuinka isä oli tullut hakemaan häntä. Ja kuinka hänellä nyt oli tavallaan kaksi kotia. Mutta tavallaan ei yhtään kotia. Hänellä ei ollut sellaista kotia, jossa olisi saanut olla rauhassa, ei nyt kun kaikesta piti kertoa isälle.

Erakko oli kuunnellut korva laatikossa kiinni ja kuullut kaiken. ”Isäsi tekee väärin, kun ei anna sinun olla kotona rauhassa”, tuumasi erakko. Hän vei Aavan majaan ja näytti siellä myhäilevän laatikon. Se oli ainoa, joka asui vielä hänen kanssaan. Erakko nosti kannen. Aava näki, että laatikko oli täynnä leluja. Autoja, nukkeja, palloja, legoja, leikkiastioita, monenmoisia tikkuja ja väkkäroitä, pelejä, vaikka mitä. Lelut olivat kuluneita ja osa selvästi rikkonaisia. Se oli kiehtovin lelulaatikko, jonka Aava oli eläissään nähnyt.

”Minä olen itse dyykannut kaikki nämä lelut”, kertoili erakko ylpeänä. ”Näiden avulla minä opin aikoinaan pysymään itseni kokoisena ja näköisenä.”

”Kuinka se on mahdollista?” kysyi Aava.

”En minä vain tiedä”, erakko vastasi hilpeästi, ”Mutta leikkiminen on mukavaa. Haluatko kokeilla? Valitse muutama lelu niin leikitään yhdessä.”

Aava valitsi monta hiekkamuffinssivuokaa. Erakko kantoi hänet metsäpuron partaalle. Siellä he viettivät pitkän iltapäivän tekemällä muffinsseja hiekasta ja sammalesta ja kukista ja pienistä kultahipuista, jotka Aava löysi puron pohjalta. Aava oli poiminut jo jonkin aikaa hippuja kylmästä vedestä, kun hän äkkiä havahtui käsiinsä. Ne olivat suuret. Eivätkä edes suuren suuret vaan juuri hänen kokoisensa. Aava astui molemmin paljain jaloin puroon. Pohja tuntui jossain paikoissa pistelevältä, mutta pehmeältä. Metsäpuro huuhteli häntä polvista alaspäin. Metsätuuli huuhteli häntä polvista ylöspäin, kokonaan. Aava seisoj purossa. Kun hän tuli takaisin rannalle, he söivät leivokset erakon kanssa leikisti, kaikki täytteetkin.

”Puro virtaa metsälampeen aivan tuolla lähellä”, kertoi erakko. ”Jos tahdot, voit käydä katsomassa kuvajaistasi sen pinnassa niin näet, miltä näytät ilman suojaväriä.” Aava meni. Hän kumartui pinnan ylle. Hän hengitti ja katsoi itseään. Kukaan ei ollut koskaan kertonut, että hänellä oli hymykuopat. Sitten Aava makasi selällään sammaleessa ja katseli taivasta puunlatvojen yllä. Sammal kantoi hänen painonsa. Nyt minä lähden kotiin äidin luo, Aava ajatteli.

”Nyt minä lähden kotiin äidin luo”, Aava kertoi erakolle. ”Voisinko viedä lelun tuliaiseksi äidille ja siskolle?” Erakko lupasi mielellään. Aava valitsi mustikan makuisen purulelun vauvalle ja kokoon taitettavan trampoliinin äidille. Sitten hän epäröi. ”Voisinko...” hän sanoi, ”voisinko...”

Erakko kuunteli.

”Voisinko jotenkin saada tällaisen lelun myös isälle?” Aava lopulta kysyi.

”Mahtava ajatus!” erakko innostui. ”Isäsi se vasta paatunut kameleontti on. Leikkiminen saattaa auttaa häntä. Anna monta lelua, joku pahvilaatikoista vie ne. Minä laitan mukaan lapun, että hän saa soittaa sinulle vasta, kun on oppinut puhumaan omalla rehellisellä ja kiltillä äänellään.” Aava valitsi isälle pillin, nyrkkeilyhanskat ja pehmonallen. Hän kuiskasi nallelle, että se voisi nukkua isän vieressä.

Isän laatikon ampaistua matkaan Aava kiipesi omaansa. Erakko oli leiponut matkaeväiksi hiekkamuffinsseja ja antoi ne hänelle vuokineen. Laatikko loikkasi ilmaan. Se kulki puiden korkuisin pompuin. Kaupunkiin tultuaan se hyppi välillä talojen yli. Näky riemastutti monta lasta.

Kotikerrostalon pihalla Aava silitti laatikkoa kiitokseksi. Rappuun hän meni yksin. Hän harppoi portaat ylös kaksi kerrallaan. Ovella hän pysähtyi. Ovikello. BRIIING. Äidin askeleet lähestyivät oven takana. Ovi avautui. Äiti kiljaisi ilosta ja kaappasi Aavan syliinsä. Aava tunsu äidin lämpimän kehon itseään vasten. Hän kietoi kätensä äidin kaulaan ja äiti kantoi hänet sisään. Sen kokoinen se.

Linnanherran lumi

Vuoren huipulle ei vienyt ainoakaan polku. Kenties polku oli joskus ollut olemassa, mutta lumi ja jää olivat pyyhkineet sen olemattomiin, kuin pyyhkemi pyyhkii lyijykynän jäljen. Hyinen tuuli oli puhaltanut viimeiset polun muruset alas miltei pystysuoralta rinteeltä. Mutta kenties polku kerran oli takertunut vuoren kupeeseen ja pinnistellyt ylös, ylös ja ylös, sinne missä vuoren huipulla odotti teräksinen linna. Sillä joku kai linnan joskus oli rakentanut, jotain tarkoitusta varten. Tai sitten linna oli ollut aina, kuten vuori oli aina ollut.

Ihmiset laaksossa katselivat korkeuksissa siintävää linnaa, sen hurjia muureja ja torneja. Öisin ylimmäisen tornin ikkunasta tuikki lämmin, keltainen valo. Muuten linna oli raudan ja kuoleman pimeä. Ihmiset katselivat tornin valoa ja heistä tuntui hyvältä, että siellä kylmän keskellä sittenkin oli ystävällinen huone. He katselivat valoa ja miettivät, kuka tornissa mahtoi asua. Kukaan ei sitä tiennyt, sillä yksikään vuorikiipeilijä ei ollut uskaltanut uhmata vuotta eivätkä laakson linnut olleet kurtistaneet tornin ikkunasta sisään. Linnaa näet kierteli alituisen parvi jäälintuja, jotka hirmuisilla kynsillään ajoivat pois muut linnut. Jäälintujen siivet olivat valkeat ja niiden iskuista syntyvä tuuli pyörteili pyörremyrskyinä linnan ympärillä.

Toisinaan jäälinnut liisivät alas laaksoon, leijuen ja kieppuen kuin suuret lumihiutaleet. Nähdessään lintujen tulevan ihmiset kiiruhtivat kipin kapin koteihinsa ja lukitsivat ovet. Jäälinnut liitivät kattojen yli ja havistivat höyhenistään lunta. Ne kaarsivat pihojen luona alas ja varistivat lisää ja vielä lisää lunta. Lentäessään järvien yli ne tuijottivat vettä kovilla jäälinnun silmillään. Silloin vesi jäättyi. Ja ne tuijottivat puita. Silloin puut peittyivät tykkylumeen. Näin talvi saapui laaksoon. Ihmiset pitivät jäälinnuista, koska ilman niitä laaksossa ei olisi ollut talvea laisinkaan. Linnut toivat mukanaan lasten talvileikit ja suojaavan lumipeitteen pienille eläimille. Mutta ihmiset myös inhosivat jäälintuja, koska ne toivat mukanaan roppakaupalla palelevia, kalisevia sormia ja korvannipukoita, liian paljon hikistä ulkovaatteiden pukemista, liukastumisia ja aina vain lisää lunta kenkien sisään. Ja lopulta ihmiset pelkäsivät jäälintuja, koska niiden tulon hetkeä ei voinut ennustaa. Joskus ne eivät tulleet vuosikausiin. Joskus ne taas eivät tultuaan lähteneet pois ja silloin talvikin pysyi vuositolkulla yhteen menoon. Laaksossa ei ollut tavallisia, säännöllisiä vuodenaikoja, vaan kaikki riippui jäälintujen oikuista.

Kerran kun jäälinnut olivat liihottaneet katujen ja kattojen päällä taukoamatta monta monituista viikkoa, muuan poika ei enää jaksanut odottaa sisällä. Hän juoksi ulos. Hänen äitinsä parahti ja ryntäsi perään. Heti yksi linnuista huomasi heidät. Se

syöksyi alas ja kiersi heidät kolmesti. Sitten se lensi pois. Illalla äitiä paleli sängyssä, vaikka hän laittoi päälleen kolme peittoa.

Seuraavana päivänä poika meni taas ulos. Äiti ei huomannut, koska makasi vilustuneena ja kuumeisena sängyssä. Kun poika tallusteli pihapolulla, taivaalta lehahti jälleen jäälintu ja laskeutui hangelle hänen eteensä. Lintu ja poika katselivat toisiaan. Linnun katse oli terävä kuin kaksi jääpiikkiä. Poika ei muistanut, että hänen olisi pitänyt muuttua jääpatsaaksi. Häntä ei palellut laisinkaan. Lintu pyrähti pois. Poika palasi sisälle. Seuraavanakin päivänä poika ulkoili. Taas lintu laskeutui hänen eteensä ja taas he tiirailivat toisiaan vaitonaisina.

Kolmantena päivänä lintu tuli kantaen nokassaan jotain. Se pudotti kantamuksensa hangelle ja hypähti taaksepäin. Poika näki, että linnun kantamus oli paperi, jossa hehkui palavalla musteella kirjoitettuja kirjaimia. Varovasti hän poimi paperin talvirukkasiinsa ja luki.

”Hyvä Pyry

(Pyry hengähti, sillä Pyry todellakin oli hänen nimensä. Mistä lähettäjä oli tien-nyt sen? Ja kuka lähettäjä oli? Nopeasti hän jatkoi lukemista.)

Minulle olisi suuri kunnia ja ilo, jos saapuisitte syntymäpäiväjuhliini, jotka järjestän linnassani vuoren huipulla. Olen viettänyt kaikki tähänastiset syntymäpäiväni yksin, mutta lintuni kertovat, että te ette pelkää kylmää, kuten kaikki muut. Juhlat ovat tänä iltana. Pyydän, nouskaa kutsun tuoneen linnun selkään oitis niin se kantaa teidät luokseni.

Sinua kaivaten

Linnanherra

Pyry oli rohkea ja utelias poika. Hän taitteli kirjeen taskuunsa, ajatteli linnanher-
ran yksinäisiä synttäreitä ja kiipesi linnun selkään. Yhdessä siipien hulmussa lintu kohosi tähtikirkkaalle taivaalle. Pyry takertui kaksin käsin sen kylmää hohkaavaan kaulaan. Hän pakotti silmänsä pysymään vauhdissa auki. Pakkanen viilteli hänen kasvojaan. Onneksi hänellä sentään oli hyvä villapipo. Pian he jo liisivät linnan rautaisten ulkomuurien yli ja laskeutuivat sisäpihalle.

Pihan keskellä seisoivat Linnanherra yksin odottamassa. Lintu laski pojan hänen eteensä. Itse se lensi yhdelle orsista, joita pisti esiin muurista. Orret kantoivat nukkuvia lintuja kuin jääveistoksia. Linnanherra hymyili. Hän avasi suunsa ja toivotti Pyryn tervetulleeksi. Linnanherran parta sekä kulmakarvat olivat kuurassa. Hänen silmänsä kimaltelivat. Hänellä oli yllään turkisviitta, kaunis mutta tumma. Hän ojensi toisen samanlaisen viitan Pyrylle: ”Pahoittelen, että kodissani on kylmä. Pue tämä yllesi niin tarkenet.”

Linnanherra johdatti Pyryn sisälle. Ensimmäiseksi hän vei hänet suureen ruokasaliin, jonka pitkälle pöydälle oli katettu ateriat kahdelle. Pyry katseli aterioita ihmeissään. Pöydällä oli lumesta tehtyä salaattia suuressa jäisessä kuhlissa, monenlaisia lumikaloja ja lumileipiä, lumiperunoita, lumivoita, lumipihvejä, lumikastiketta, lumiparsakaalia, täytettyjä lumipaprikoita ja valtavat vadit lumikorvapuusteja. Linnanherra lappoi jo lautaselleen lunta ja kehotti Pyryä seuraamaan esimerkkiä. Pyry teki kuten oli pyydetty. Hän ihaili ja ihmetteli, miten taidokkaasti lumi oli veistetty pienintä yksityiskohtaa myöten oikean ruoan näköiseksi. Mutta Linnanherran viereen pöytään istuuduttuaan hän ei oikein tiennyt, mitä pitäisi tehdä.

”Maista”, sanoi Linnanherra, ”sitä voi syödä.”

Pyry pisti suuhunsa palasen lumivoilla voideltua lumileipää. Hän odotti maistavansa lumen. Mutta ei maistanut. Se olikin herkullisinta, pehmeintä ja jyväisintä leipää, jota hän milloinkaan oli syönyt. Innoissaan hän kokeili kaikkea muutakin. Kaikki oli yhtä hyvää ellei parempaakin. Kylliksi herkuteltuaan Pyry malttoi katsoa isäntäänsä. Hän näki, että Linnanherran poskille oli norunut kaksi jääpuikkoa, jotka yhä pitenevät.

”Miksi sinä itket?” poika kysyi.

”Minusta on niin mukavaa katsoa, kun sinä syöt”, vastasi mies, ”on mukavaa ruokkia sinua.” Hän taputti käsiään. Ruokasaliin lensi neljä jäälintua. Välissään ne roikottivat neljän ketjun kantamaa laakeaa tarjotinta, jolla oli valtava lumitäyte-kakku. Kakussa paloi niin paljon kynttilöitä, ettei Pyry onnistunut laskemaan niitä. Hän yritti, mutta meni aina sekaisin.

”Puhalletaanko yhdessä?” Linnanherra ehdotti.

Tämä oli Pyrystä jo vähän liian outoa. ”Eikun puhalla sinä vain”, hän sanoi, ”kyllä kai syntymäpäiväsankari itse puhalttaa omat kynttilänsä.”

”Minä en osaa tehdä mitään yksin”, paljasti Linnanherra, ”ja se onkin hankalaa, koska olen aina yksin. Paitsi tänään. Jos tahdot, puhaltaminen voi olla sinun syntymäpäivälahjasi minulle.”

”Puhalletaan sitten vain”, Pyry antoi periksi. Yhdessä he puhalsivat valot samuksiin.

Kakun jälkeen Linnanherra pyysi Pyryä katsomaan kanssaan revontulia. Pyry oli niin ähkyssä, että kipuaminen parvekkeelle oli melkoinen koettelemus. Revontulet nähdessään hän kuitenkin unohti mahansa. Juhlien isäntä oli totisesti säästänyt parhaan ohjelmanumeron viimeiseksi. Näin korkealta revontulet näkyivät suurempina kuin maan pinnalta. Pyry erotti niiden viirusilmät ja nauravat suut, kun ne ajoivat leiskuen toisiaan takaa ympäri ämpäri taivaankantta. Ja ne purivat ja näykkivät toistensa palavia häntiä ja nauroivat. Pyry nauroi niille takaisin. Hän tunsu revontulten lämmön pyyhkivän kasvojaan.

”Tule, sinun on mentävä nukkumaan”, sanoi Linnanherra viimein ja kääntyi näyttämään tietä. Niinpä hän oli selin eikä huomannut, kuinka eräs aivan pieni revontuli loikkasi alas taivaalta pojan olkapäälle. Revontuli oli niin ihmeen kevyt,

ettei Pyrykään ensin tuntenut sen kosketusta turkisviittansa läpi. Mutta hän kuuli sen äänen ja hyvä oli, ettei huutanut.

”Hys, älä sano mitään”, kuiskasi revontuli vienosti rätisten hänen korvaansa, ”tahdon puhua kanssasi, mutta Linnanherra ei saa tietää siitä mitään. Laita minut sukkelaan taskuusi ennen kuin hän huomaa. Puhutaan myöhemmin.”

Pyry raotti takintaskuaan ja revontuli käpertyä kiepsahti pieneksi valopalloksi sen pohjalle. Pyry veti vetoketjun kiinni.

Linnanherra ja Pyry kulkivat peräkkäin linnan suoria ja kiertyviä portaikkoja ja pitkiä ja lyhyitä käytäviä. Linna oli sokkelo. Pyry oli varma, ettei yksin löytäisi tietään siellä. Viimein Linnanherra avasi vieraskamarin oven. Siellä Pyryä odotti pehmeä sänky, jossa oli paksu peitto. Huoneen nurkassa oli takka, mutta takassa ei palanut tavallinen tuli vaan jotain ihan muuta.

”Onko tuo... Voiko tuo olla...” Pyry kakisteli: ”Onko tuo tähti?”

”Tähdenpoikanen”, Linnanherra täsmensi, ”otin sen kiinni vastasyttyneenä ja opetin tottelemaan.” Sanojensa vakuudeksi hän napsautti sormiaan. Pikkuruinen tähti sammui. Hän napsautti sormiaan uudestaan. Tähti syttyi.

”On jo myöhä”, Linnanherra sanoi, ”Sänky on lämmitetty valmiiksi sinua varten. Nuku rauhassa koko yö ja näe hyviä unia. Mutta älä nouse sängystä, vaikka mitä tapahtuisi, sillä öisin linna on vielä hirvittävän paljon kylmempi kuin päivisin. Sinä eksyisit ja paleltuisit.”

Pyry riisui kenkensä, piponsa, rukkasensa, viittansa ja takkinsa tuolille ja kömpi sisävaatteisillaan vällyjen väliin. Linnanherra katseli, istui äkisti vuoteen reunalle ja silitti pojan poskea kylmällä kädellään.

”Sinä olet mukava poika”, Linnanherra sanoi. ”Tahtoisitko tulla tänne useaminkin?”

Pyry meni vähän hiljaiseksi. ”Jos äiti antaa luvan niin voin tulla”, hän sanoi lopulta.

”Sinulla ei ole ollut isää”, Linnanherra jatkoi, ”ehkä minä voisin olla sellainen.”

Pyry tuijotti Linnanherraa. Oli totta, että äiti ja isä olivat eronneet kauan aikaa sitten. Pyry ei edes muistanut isäänsä. Äiti ja hän eivät koskaan puhuneet asiasta. Miten Linnanherra saattoi tietää?

Linnanherra napsautti sormiaan ja tähti sammui. He olivat kahdestaan täydellisessä pimeydessä.

Linnanherran ääni kuiskasi hätkähdyttävän läheltä: ”Huomenna jäälintu vie sinut takaisin, mutta aamulla teemme yhdessä jotain. Muista, älä nouse sängystäsi ennen kuin tulen hakemaan sinua.” Pimeässä kahisi, sitten askelten äänet loittonivat oven luo, ovi narisi auki ja kalahti kiinni. Linnanherra oli mennyt.

Pyry makasi pimeässä silmät auki ja mietti kaikkea tapahtunutta. Sitä oli paljon, niin pimeää kuin tapahtunuttakin. Hän ajatteli Linnanherraa ja huomasi, että miehestä tuli hänelle outo olo. Hän ei osannut antaa ololleen nimeä. Hän ei edes tiennyt, tuntuiko hänestä hyvältä vai pahalta Linnanherran kanssa. Hän ei tiennyt,

miltä hänestä tuntui. Pyry aprikoi: Linnanherra tuli liian lähelle ja jäi liian kauas samaan aikaan.

”Tähti, kuuletko minua?” Hiljaisuus. ”Olisitko kiltti ja syttyisit, niin näkisin jotain.” Hiljaisuus. Pyry napsautti sormiaan. Ei mitään.

Pyry ei tuntenut itseään lainkaan väsyneeksi. Silti hän alkoi nähdä unta, jossa kulki yksin linnan sokkeloissa. Unen sokkelo sijaitsi syvällä Linnanherran taskun pohjalla. Jossain vaiheessa tasku muuttui lukoksi. Linna oli rautainen lukko ja Pyry käveli lukon pesässä. Hänen mieleensä ilmestyi outo, selkeä lause: ”Minusta tuntuu, että isä on ihan kokonaan minussa.” Pyry tarpoi eteenpäin. Unessa hän tiesi, ettei saisi työntää kieltään käytävien seiiniin tai lattiaan. Hän jäätyisi heti kielestään rautaan kiinni. Häntä pelotti, ettei malttaisi olla lipaisematta.

Uni olisi jatkunut, jos Pyry ei olisi herännyt kiukustuneeseen pihinään: ”Hei, aiotko päästää minut pois täältä vai et! Poltanko takkiisi reiän!” Pikku revontuli siellä mellasti. Pyry oli aivan unohtanut sen. Kiireesti hän hapuili tuolia vieressään, sormet osuivat turkisviittaaan. Hän sysäsi viitan lattialle, veti takin sänkyynsä ja avasi vetoketjun. Revontuli sihahti ulos punaisen ja vihreän kirjavana, huone leimahti näkyviin sen valossa. Revontuli lenteli äkäisenä ja kimmahti seinäänkin, mutta pian se rauhoittui ja oikaisi itsensä sängyn jalkopäähän. Pyry silitti revontulta. Se oli aivan lämmin ja kehräsi.

”Sinä nauroit illalla kauniisti meille”, sanoi revontuli kylliksi kehrättyään, ”kukaan ei ole nauranut kanssamme täällä korkeuksissa. Siksi tahdon auttaa sinua. Olet suuressa vaarassa.”

”Miten niin?” poika kysyi puolustellen. ”Tämä on Linnanherran linna ja hän on mukava.”

”On hän mukava, on hän sitäkin”, humisi revontuli, ”mutta hän on myös muuta.”

”Mitä ihmettä tarkoitat?”

”Nouse sängystä ja pue vaatteet yllesi niin saat nähdä”, vastasi revontuli.

”Mutta Linnanherra kielsi minua tekemästä niin. Minä eksyn ja palellun, jos lähdän huoneesta.”

”Niin eksyisit ja paleltuisit, jos olisit yksin”, revontuli tuikahti, ”mutta et ole. Minä olen kanssasi.”

Koska Pyry oli rohkea ja utelias poika, hän teki, kuten revontuli oli pyytänyt.

”Älä pue tuota viittaa”, revontuli räiskähti, kun Pyry kurotti Linnanherran antamaa turkista kohti.

”Miksi ei? Minä voin paleltua.”

Vastaukseksi revontuli kiertyi kaulaliansa. Se oli pehmeä ja lämmin ja lämmitti koko pojan.

Pyry tiesi sydämessään, että revontulen kanssa olisi turvassa. Hän työnsi oven auki ja astui käytävään.

Linnanherra oli ollut oikeassa sanoessaan, että käytävissä oli kylmä. Siellä oli hyytävän, hirvittävän, huurteisen, henkeä salpaavan kylmää. Mutta revontuli lämmitti niin, että poika kesti sen.

”Tätä käytävää vasemmalle”, kuiskasi revontuli, ”sitten portaita ylös.”

Pyryn askeleet narskuivat aivan kuin hän olisi kulkenut lumessa paukkupakkasella, vaikka käytävän lattia oli kovaa rautaa. Hän muisti unensa ja piti kielensä visusti suun sisäpuolella. Revontuli neuvoi häntä eteenpäin. Pian he saapuivat huoneeseen, jonka keskelle oli kasattu valtava lumikasa.

”Linnanherra aikoo rakentaa kanssasi lumimajan huomenna”, kertoi revontulikaulaliina.

”Eikö se ole hyvä asia!” poika töksäytti. ”Mitä sinä tarkoittit sanoessasi, että olen vaarassa. Linnanherra on minusta kiltti.”

”On hän kiltti, on hän sitäkin”, revontuli rätisi hiljaa, ”mutta hän on myös muuta.”

Seuraavaksi he saapuivat saliin, jonka keskellä kohosi edellistäkin suurempi ja lumikasaisempi lumikasa.

”Tämän Linnanherra on kasannut, että voitte laskea sen päältä kahdestaan pulkassa.”

”Minusta hän on kyllä kiva”, poika ilmoitti.

”On hän kiva, on hän sitäkin”, ritisi revontuli hiljaisemmin, ”mutta hän on myös muuta.”

He kulkivat käytäviä ja portaita ja saapuivat lopulta pieneen siivouskomeroon.

”Mikä tämä paikka on?”

”Linnanherra kysyy vielä, tahtoisitko tehdä hänen kanssaan jotain tavallista, vaikka siivota yhdessä.”

”Miksi siivoaminen olisi vaarallista?” poika ihmetteli. ”Linnanherra on ihan turvallinen.”

”On hän turvallinen, on hän sitäkin”, napsahteli revontuli hipihiljaa kuin sammumaisillaan oleva liekki, ”mutta hän on myös muuta. Tule. Tuosta ovesta eteenpäin ja sitten huoneen poikki ja seinää vasten nojallaan olevia tikkaita ylös kattoluukun luo. Ja sen läpi. Älä pelkää, minä olen kanssasi koko ajan.” Revontulikaulaliina kohotti toista päätään ja pyyhkäisi pojan poskea pehmeästi. Siitä tuli Pyrylle hyvä olo, vaikkei hän peloissaan ollutkaan, lähinnä hämmentynyt.

Pyry kohotti luukkua ja kurkisti päällään olevaan huoneeseen. Huoneessa oli valkeat seinät, lattia ja katto. Hän vain vilkaisi sisään, mutta säikähti niin, että oli pudota tikapuilta. Hän sulki luukun kiireesti ja kyhjähti liikkumatta. ”Älä huoli, eivät ne siellä huomaa meitä”, kuiskasi revontuli, ”niillä on muuta tehtävää...” Pyry kiipesi huoneeseen ja tajusi revontulen olleen oikeassa. Hän oli säikkynyt jäälintuja,

joita seisoivat tyhjän huoneen lattialla siellä täällä, täysin liikkumattomina. Niiden silmät hehkuivat. Jokaisesta silmästä heijastui valkeaan seinään kuva, ihan kuin linnut olisivat olleet videotykkejä. Jokaisessa kuvassa oli Pyryn äiti.

Äiti.

Joissain kuvissa äiti teki ruokaa, joissain luki kirjaa, joissain kulki ulkona. Kuvat liikkuivat. Kaikissa kuvissa oli vain äiti, ei ketään muita.

”Linnanherra pitää paljon sinun äidistäsi”, humisi revontuli surullisesti. ”Nuo ovat jäälintujen muistoja, joita Linnanherra tulee välillä katselemaan. Teidän kotinne luona on jo kauan piileskellyt lintuja vakoilemassa äitiäsi. Siksi teillä on keksäisinkin ollut sisällä niin viileää.”

”Minä en ymmärrä”, poika ihmetteli, ”jos hän pitää äidistä, miksi hän vakoilee äitiä? Se on kauheaa.” Tämän sanottuaan Pyry sopersi: ”Minä luulin, että Linnanherra piti minusta. Täällä ei ole yhtään kuvaa minusta.”

”Mennään katsomaan, mitä linnanherra tekee ylimmäisessä tornihuoneessaan, siinä huoneessa, jonka valo näkyy laaksoon”, lepatti revontulen ääni, ”sitten ymmärrät. Tuosta eteenpäin ja kierreportaita ylös viimeiselle ovelle. Kurkista avaimenreiästä niin näet. Mennään nyt. Mutta hiljaa.”

He hiipivät pitkiä kierreportaita ylös, ylös ja ylös, sinne missä odotti tornihuoneen ovi. Revontuli hehkui himmeämmin. Siksi kai, ettei heitä huomattaisi, ajatteli poika. Tosin tokko valo heitä olisi kavaltanut, sillä avaimenreiästäkin vuoti valoa, oikeaa tulen valoa. Poika pysähtyi ovelle ja kurkisti reiästä sisään.

Ensimmäiseksi hän näki selän. Linnanherra istui pöydän ääressä selin oveen. Hänellä oli edessään rivi koepulloja, joiden erivärisiä nesteitä hän sekoitti toisiinsa. Takassa paloi tuli. Tulella porisi rautainen padallinen jotain. Nyt Linnanherra otti käteensä isoimman pullon ja tarkasteli sitä liekkien valoa vasten. ”Valmista”, Linnanherra mutisi. Hän astui ripeästi takan luo, kauhaisi padasta teelusikallisen jotain ja pudotti sen jonkin pulloon. Hän haistoi aikaansaannostaan ja huokasi syvään.

”Mikä päivä nyt on?” Linnanherra kysyi ääneen, vaikka huoneessa ei näyttänyt olevan muita kuin hän. ”En muista”, hän ikään kuin vastasi itselleen. ”Se on siis valmista. Se toimii!” Näitä puhuen hän käveli huoneen toiselle laidalle ja pysähtyi seinällä ripustimessa roikkuvan vaatteen eteen. Poika tunnisti vaatteen. Se oli äidin mekko, joka oli kadonnut ulkoa pyykkinarulta viime vuonna. (”Mikä on valmista?” kysyi poika revontulelta miltei ääneti huuliaan liikuttaen. ”Linnaherran keittämä myrkky on valmista”, vastasi revontuli yhtä hiljaa.) Linnaherran ääni peitti heidän keskustelunsa. ”Kerrataan”, ääni sanoi mekelle ihan kuin mekon kanssa jutteleminen olisi ollut tuiki tavallista, ihan kuin Linnanherra ei olisi tajunnut olevansa yksin. Ääni sanoi: ”Huomenna kätken unohtusmyrkkyä pojan eväspakettiin. Poika vie sen äidilleen. Äiti syö myrkkyä ja unohtaa kaiken, oman nimensäkin. Linnut kantavat äidin tänne. Hän ei osaa pois. Hän on täällä aina. Poika syö myrkkyä ja unohtaa äitinsä. Hän alkaa kävellä kaukaisuuteen. Hän ei palaa. Minun ei tarvitse enää ajatella häntä.”

Revontuli nyki Pyryä lempeästi kaulasta ja opasti hänet kierreportaikon varrella olevaan syvennykseen. Sitten se sammui. Pian Linnanherra laskeutui heidän ohitseen. Pimeä revontuli kurotti ja nappasi tornin avaimen Linnanherran vyöltä. Askelten kaikottua Pyry riensi tornihuoneeseen ja otti myrkyt pöydältä. Hän puristi pulloa kädessään ja kulki koko pitkän matkan linnan keittiöön. Siellä Linnanherran aamulumileivät olivat jäälautasella odottamassa. Pyry pirskkotti myrkyä leipien päälle. Se oli ihan väritöntä. Pyry palautti pullon torniin.

Takaisin makuukamarissa Pyry riisui revontulikaulaliinan uupuneena syliinsä ja kysyi siltä: ”Teinkö minä väärin? Menettääkö Linnanherra kaikki muistonsa, jos syö ne leivät. Eikö hän muista enää yhtään mitään? Eikö ketään?”

”Minä olen revontuli enkä tiedä ihmisten oikeasta ja väärästä”, revontuli sanoi, ”mutta minusta se on sille myrkyttäjälle ihan oikein.”

Revontuli kiertyi kolminkertaiselle halaukselle pojan ympärille ja sanoi, että sen oli kiirehdittävä laumansa luo taivaalle ennen yön päättymistä. Pyry kömpi sänkyynsä ja nukahti.

Aamulla Linnanherra herätti pojan helistelemällä jäähileitä parrastaan. He lähtivät yhdessä aamupalalle. Linnanherra ohjasi Pyryn pöytään istumaan hymyillen niin, että kaikki hänen jäiset hampaansa kiiltelivät karmivasti. Pyry ei koskenut lautaseensa. Sen sijaan hän katseli, kuinka Linnanherra tarttui lumileipäänsä ja puraisi. Pyry näki, kuinka hän nielaisi. Linnanherran katseeseen kohosi pelästynyt hämmennys kuin vesi olisi tulvinut ja peittänyt kiinteään jään hänen allaan. ”Anteeksi, mutta kuka minä olen”, kysyi Linnanherra avuttomasti. Pyry ei osannut vastata.

Linnanherra nousi ja lampsi ulos ruokasalista. Pyry seurasi. Linnanherra vaelteli käytävillä poika lähellä perässään. He tulivat ulkomuurille. Linnanherra pysähtyi. Vierekkäin he katselivat alas laaksoon. Pikkuruiset talot näyttivät Pyrystä niin kutsuvilta, että sydäntä kirpaisi. Linnanherra katseli taloja kauan. Hän tuijotteli muurien ympärillä lentäviä jäälintuja. Myöhemmin Pyry ajatteli, että ehkä Linnanherra ei muistanut, ettei osannut lentää. Tai sitten hän vain halusi hypätä. Oli miten oli, Linnanherra ponnisti muurin reunalta, hyppäsi. Putosi.

Linnanherra putosi ilman halki yksinäisen korkean vuoren huipulta. Ilmassa jääkylmä Linnanherra alkoi sulaa. Hän sulii niin kokonaan, että ennen osumistaan maahan hän muuttui vedeksi. Linnanherra sulii puroksi, joka solahti alas kivikkoon ja lähti liristen merta kohti.

Ylhäällä lintujen parvi kohahti. Ne puhkesivat laulamaan äänellä, joka ryskyi kuin joki jäiden lähtiessä. Ne pyyhkäisivät sisään linnaan ja pian ikkunoista lensi ulos lintuja, uusia ja uusia lintuja, kaikki kuolleen linnanherran palvelijat. Ne kiertelivät korkeinta tornia ja lauloivat.

Poikaa aiemmin kantanut lintu laskeutui hänen eteensä muurille ja puhui: ”Me tahdomme kiittää sinua. Olemme vapaita. Kaikki linnan vangit ovat vapaita. Linnanherra ei määrää meitä enää. Nyt voimme tuoda talven niin kuin tahdomme, vain kerran vuodessa. Ja muuallekin kuin tähän yhteen laaksoon. Mutta aivan ensimmäiseksi minä vien sinut takaisin kotiisi.”

Ja juuri niin tapahtui.

Syömäri

Aamulla lasten talon oveen koputti syömäri. Syömäriellä oli pienet käpälät, kutistuneet korvat, minimaaliset silmät sekä pikkuruinen nenä. Mutta sen suu oli suuri. Oven avannut lapsi tuijotti syömäriä ihmeissään, koska ei ollut koskaan nähnyt niin suurta suuta. Hän kutsui kaikki kuusi sisarustaan katsomaan. Pienin heistä kiljui riemusta, kun näki, kuinka suuri suu tosiaankin oli. Syömäri avasi suunsa ja kertoi tulleen vain ilmoittamaan, että oli syönyt lasten postilaatikon.

”Miksi ihmeessä sinä niin teit?” kysyi lapsista vanhin.

”Minä olin jo syönyt oman postilaatikkoni. Siksi en voinut syödä enää omaa postilaatikkoani. Siksi söin teidän postilaatikkonne”, syömäri selitti ja röyhtäisi pari kirjainta heidän sukunimestään.

Lapsista selitys ei ollut kovin järkevä, mutta he olivat kohteliaita lapsia eivätkä tahtoneet pahoittaa syömäriä mieltä. Siksi he eivät vastanneet mitään. Kerrottuaan asiansa syömäri taapersi tiehensä.

Nämä seitsemän lasta asuivat keskenään omassa talossaan, ilman aikuisia. He tekivät ruokaa, siivosivat ja leikkivät. Isommat lapset lukivat kirjoja ääneen pienemmillä. Iltaisin he olivat tyynysotaa tai muuten vain iltariehuivat, kunnes läkähtyivät iloiseen hikeen. Sitten he järjestelivät patjat, lakanat, tyynyt ja kömpivät peittojensa alle. Kun kaikki oli rauhallista, he hyrisivät yhdessä unihyrinän. Se meni näin:

Pii pii pimeällä on on valoisa sydän.

*Pimeän pennut peiton alla tosiaan vasten hyr hyr hiphei,
huphei, hophei, joo! Hui! Jee!*

*Pimeän turkki on sileä, jokainen pentu on pimeä,
jokainen lapsi niin tärkeä.*

Unen pesä unikeho, kerro mikä on valosi.

Hyrynän viimeinen säe oli joka ilta erilainen. He keksivät sen vuorotellen. Tänä oli toiseksi vanhimman lapsen vuoro. Hän hyrиси: Ilman postilaatikkoa olemme vapaita seikkailuun.

Seuraavana aamuna syömäri koputti heidän ovelle ja kertoi syöneensä yöllä lasten piha-aidan. Syömäri sanoi, että aidat olivat epäreiluja. Se tahtoi päästä vapaasti kulkemaan ja syömään. Lapset eivät oikein ymmärtäneet tätäkään selitystä, koska olihan heidän aidassaan ollut avoin portti. Aidan katoaminen ei silti heitä haitannut. Aidasta oli ollut poliisia ja rosvoa leikittäessä liikaa etua rosvoille. Sillä aikaa kun poliisi kiipesi aidan yli, rosivot ehtivät aina juosta karkuun. Lapset leikkivät aidatonta poliisia ja rosvoa koko päivän. Illalla heidän unihyrynänsä oli kolmanneksi vanhimman lapsen lopettamana tällainen:

Pii pii pimeällä on on valoisa sydän.

*Pimeän pennut peiton alla tosiaan vasten hyr hyr hiphei,
huphei, hophei, joo! Hui! Jee!*

*Pimeän turkki on sileä, jokainen pentu on pimeä,
jokainen lapsi niin tärkeä.*

Unen pesä unikeho, kerro mikä on valosi.

Minä pelastin kaikki rosivot tosi monta kertaa.

Seuraavana yönä syömäri söi pihalta kukat, keinun ja jälkiruoaksi kynnyksmaton. Lapset pitivät neuvottelun siitä, mitä pitäisi tehdä. Kukkia heidän kävi sääliksi ja keinun menettäminen harmitti. Kynnyksmatolla ei ollut niin väliä, se oli joka tapauksessa ollut ruma. Lapset harkitsivat ansakuilun kaivamista pihalle, mutta päättivät lopulta, etteivät vielä hyökkäisi syömäriin kimppuun. Ei kannattanut alkaa tapella. Jossain vaiheessa syömäriin maha tulisi väkisinkin täyteen ja se lopettaisi. Neljänneksi vanhin lapsi lauloi:

Unen pesä unikeho, kerro mikä on valosi?

Minulla on ikävä kukkia. Minulla on ikävä keinua.

Kun lapset seuraavana aamuna heräsivät, he näkivät päällään sinisen taivaan, ei kattoa ollenkaan. Syömäri oli syönyt katon. Lapset olivat nukkuneet tavallista makeammin, koska katoton ilma oli raikasta. Makea ja maistuva uni oli täyttänyt heidät virkeydellä. Kun syömäri tuli ovelle tunnustamaan syöminkinsä, lapset kysyivät, oliko se heille vihainen. ”Teillä on niin mukavaa yhdessä”, sanoi syömäri. ”On epäreilua, että teillä on kivaa toisten kanssa, mutta minulla ei ole kivaa kenenkään kanssa. Ensi yönä minä kostan teille. Kiipeän taloonne sisään ja syön teidän lelunne.”

Viimeinen uhkaus oli liikaa. Yksi pojista alkoi itkeä. Syömäri ilahtui. Syövässä ja syödyssä syömäriin mielessään se päätteli, että voisi kiristää lapsia. ”Mitä annatte minulle, jos en syö leluja?” kysyi se omasta mielestään viekkaasti hampaita nars-

kutellen. Lapset päättivät antaa sille talonsa seinät. Niin syömäri söi seinät, yhden joka yö. Iltaisin lapset hyrisivät:

*Unen pesä unikeho, kerro mikä on valosi?
Unella on uniseinät, katossa aurinkolamppu,
lattialla maailmanmatto, siellä leikin kun nukun.*

Kun seinät oli syöty, syömäri ilmoitti, että aikoi seuraavaksi syödä lasten unet. ”On epäreilua, että te näette kauniita unia. Minä näen vain painajaisia.” Lapsista tämä oli älytöntä puppua. Ei syömäri pystyisi unia syömään. Eihän kukaan pysty. Silti lapset ilmoittivat tiukasti, että heidän unensa olivat heidän omiaan. Niitä syömäri ei saisi. Syömäri heittäytyi maahan ja alkoi kiukutella. Se ulisi. Se sätkytteli. Se parkui, ettei sillä ollut elämässä mitään kivaa. Ei mitään, ei mitään. Sen oli pakko saada syödä jotain.

Lapset katselivat maassa vinkuvaa syömäriä, joka oli äärimmäisen ärsyttävä ja samalla sääliittävä. Lopulta he päättivät antaa sille huonekalunsa. Syömäri lopetti märinän oitis ja popsi pöydän ja sängyt pikavauhtia. ”Minä tahdon oven myös”, se vaati. ”Tuo on ruma, ruma ovi.”

”Eipäs ole”, huomautti viidenneksi vanhin lapsi.

”Onpas onpas”, väitti syömäri.

”Eipäs eipäs eipäs”, totesi lapsi ystävällisesti.

”Onpas onpas onpas onpas”, kiukutteli syömäri.

Lapsi päätti olla viisaampi ja lopetti inttämisen. Syömäri mutisi itsekseen: ”Tuo ovi muistuttaa minua jostain.” Lapsilla ei ollut aavistustakaan, mitä se horisi. ”Tuo on inhottava ovi. Tahdon sen pois.” Sitten syömäri ahmaisi oven yhdellä ulvahtavalla haukkauksella ja lyllersi huokailen metsään. Se oli kasvanut kaikesta ahmiastaan suureksi ja lihavaksi.

Lapset olivat tyytyväisiä. Ovi oli viimeinen, mitä heidän vanhasta talostaan oli ollut jäljellä. Nyt itse metsä oli heidän talonsa. He katselivat ympärilleen kuin olisivat ensi kerran huomanneet, kuinka hieno metsä se oli. Koko päivän he kiipeilivät puissa, tekivät sepeleitä valkovuokoista ja söivät kuusenkerkkiä, koska oli kevät. Mutta vain vähän kerkkiä yhdestä puusta, etteivät puut kärsineet.

*Unen pesä unikeho, kerro mikä on valosi?
Metsässä saa kaikki olla, metsä maistuu hyvältä.*

Illalla, juuri kun he olivat hyrisseet hyrinänsä, kuului puiden takaa ryskettä. Syömäri se sieltä saapui. ”Nyt minä syön jonkun teistä”, se julisti. ”Etkä syö”, vastasivat lapset yhdessä ja niin lujasti, että syömäri ihan lannistui. ”Mikset syö omia sisaruksiasi”, kysyi kuudenneksi vanhin lapsi. ”Minä söin ne jo”, tunnusti syömäri vaisusti. ”On epäreilua, että teillä on sisaruksia ja minulla ei.”

Silloin lapset ensi kerran tulivat ajatelleeksi, että syömäri saattaisi olla vaarallinen. He tiesivät kuitenkin, mitä tehdä. He taittoivat koivunoksan. He ottivat kaikki oksasta kiinni ja koskettivat sillä maata ja osoittivat kohti taivaalle syttynyttä tähteä. He koskettivat oksalla jokaisen lapsen rintaa. Sitten he piirsivät oksalla maahan tilavan kodin pohjapiirustuksen, jonka sisälle he hyvin mahtuivat. Piirtäessään he lausuiivat yksinkertaista loitsua. Tässä menee meidän raja. Rajan yli ei saa tulla ilman lupaa. Jos tulee on ihan haja. Se oli ikivanha loitsu. Jos syömäri ylittäisi rajan, sille kävisi köpelösti.

Syömärikin varmaan tiesi tämän, koska syöksyi jälleen pitkälle nurmikolle ja alkoi kiukutella pahemmin kuin kertaakaan. ”Te olette ilkeitä, kun ette päästä minua syömään teitä”, vinkui syömäri. ”On epäreilua, että teillä on tuollaisia rajoja ja minulla ei.” Lapset heittivät sille rajan yli hyvän käytöksen oppaan. Syömäri söi sen. Sitten se loikkasi rajan yli ja viskasi suuhunsa seitsemäksi vanhimman lapsen, kaikkein pienimmän heistä. Se oli syömäriin suuri erehdys. Taian vuoksi se ei saanut suutaan kiinni, ei tietenkään eikä ollenkaan. Kuopus konttasi ulos suusta, mutta pissasi ensin syömäriin kielelle.

Syömäri lakosi maahan, taas, mutta nyt sen oli vaikeampi kiukutella, kun sen suu oli jäykistynyt ammolleen. Se kynsi multaa. Lapset tarjosivat sille mahdollisuutta nukkua, mutta vain rajojen takana. Syömäri jatkoi mullan kynsimistä kuin ei olisi kuullutkaan. Lapset päättivät jättää sen rauhaan ja alkoivat leikkiä superpallolla. Sitten kävi niin, että pallo putosi maahan ja vieräsi syömäriä kohti. Syömäri seurasi silmät viiruina sen lähestymistä. Pallo pysähtyi juuri ennen rajaa, lasten kodin puolelle. Viimeisillä voimillaan syömäri ojensi kätensä rajan yli ja noukkaisi pallon suuhunsa.

Silloin syömäriin vatsa pamahti halki. Se oli syömäriin loppu. Syömäri oli vihdoin viimein syönyt liikaa. Lasten ihmeeksi haljenneesta vatsasta tippui kirkas vesipisara. Osuttuaan maahan pisara kasvoi lammikoksi, lammikko kasvoi järveksi, järven pinnalle kohosi lumpeita ja lensi joutsenia, jotka olivat viruneet vankeina vatsassa. Ratkenneesta mahasta singahti oravia ja jolkotti hirviä ja viipotti ulos muitakin syömäriin syömiä eläimiä, kukin tyylillään. Vatsasta varisi metsän viereen kaupunki, satama ja laivoja. Vatsasta kohosi sateenkaari. Sieltä surisi ulos kevytsiipisiä mehiläisiä. Viimeisenä vatsasta juoksi, käveli ja konttasi lapsia, jotka syömäri oli aiemmin onnistunut syömään. He kiittivät pelastajiaan onnellisina. Sadun seitsemän lasta kutsuivat heidät elämään kanssaan. Kaikille voitaisiin piirtää maahan kodit lähelle toisiaan. Se oli mainio ajatus.

Kun kodit oli piirretty ja seitsemän lasta pääsivät viimein nukkumaan omaan kotiinsa keskellä metsää ja ystäviä, he hyrisivät unihyrinänsä. Lopuksi he hyrisivät yhteen ääneen kauneimman säkeen. He hyrisivät sen niin hiljaa, ettei kukaan muu kuullut. Niin hiljaa hyräiltynä he itse kuulivat sen parhaiten.

Matkasatu

Leppäkerttulapset Piruetti ja Pamuetti leikkivät metsässä suuren kotikivensä edustalla, kun he havahtuivat viuhuvaan ääneen. Se viuhuva ääni oli pyörremyrskyn ääni. Leppäkerttulapset eivät tieneet, miksi myrsky oli vihainen, mutta vihainen se selvästi oli. Pyörremyrsky juoksi metsän halki heitä kohti ja heitelti tullessaan taivaaseen varpuja, lehtiä, oksia, oravia, puita sekä yhden karhun. Se kulki niin nopeasti, että lapset vain juuri ja juuri ehtivät kotiin turvaan. Leppäkertut ehtivät suojaan, mutta kaikki heidän pilkkunsa eivät ehtineet. Myrsky kurotti ja hipaisi niitä sormenpäällään. Pilkut repeytyivät irti. Pyörre yritti nostaa mukaansa myös leppäkerttujen kotijaksanutkaan. Se suutnoui. Myrsky suuttui sydämensä pois. Sitten se kiven, mutta se oli niin painava, ettei myrsky tui. Se yritti ja yritti ja kivi heilui, mutta ei hirmuisemmin. Raivoissaan se viskasi oman toikkaroi matkoihinsa.

Tuli tyyni ja aurinkoinen aamu. Ison kiven juurella leppäkerttulapset Piruetti ja Pamuetti itkivät. Kummallakin oli enää yksi pilkku jäljellä. Isällä oli pilkkunsa tallessa, mutta vähänpä ne häntä lohduttivat. Mui- ta kerttuja pieneen perheeseen ei kuulunut. Isä yritti ostaa Piruettille ja Pamuettille uusia pilkkuja, mutta kaikki pilkut oli myyty loppuun muurahaisten kioskista. Isä kiersi ovelta ovelle, kiveltä kivelle ja kukasta kukkaan kerjäämässä mutta turhaan. Lähes kaikki metsän leppäkertut olivat menettäneet myrskyssä pilkkuja eikä kellään ollut yhtään ylimääräistä antaa. Lopulta isä otti riskin ja pelasi koko yön hurjia uhkapelejä omilla pilkuillaan. Hän hävisi ne kaikki.

Aamulla Piruetti ja Pamuetti näkivät pilkuttoman ja poissaolevan isän. Nythän on näin, että leppäkertun on vaikea elää pilkuttomana. Pilkut ovat kartta kotiin, merkkejä eletyistä vuosista. Vain leppäkertut osaavat lukea tällaista karttaa ja asiaa

on hankala selittää muille. Mutta selitti sen miten hyvänsä, ilman pilkkuja leppäkerttu on koditon. Monet väsyvät niin, etteivät jaksaa aamuisin edes nousta sängystä. Toiset käyvät levottomiksi. Ne väännelevät tuntosarvensa solmuun ja säpsähtelevät muille täysin käsittämättömistä syistä. Piruetin ja Pamuetin isä unohti, miten valmistetaan puuroa. Hän oli aina keittänyt erinomaista puuroa. Nyt hän unohti hiutaleet kokonaan ja tarjosi puuroa pelkkää vettä. Jos hän muisti lisätä hiutaleet, poltti hän puuron pohjaan. Lopulta koko koti oli pinttynyt täyteen palaneen puuron katkua. Sukulaiset ja ystävät toivat puuroa, mutta pian heitäkin alkoi uuvuttaa niin, että välillä he jopa pudottelivat vähiä pilkkujaan. Kerran isä ei jaksanut enää vaan sieppasi täyden haisevan puurokattilaan ja heitti sen seinään. Loppuillan hän siivosi.

Tässä vaiheessa tarinaa on paljastettava, että Piruetti ja Pamuetti eivät silti olleet kokonaan onnettomia. Heitä lohdutti salainen aarre, jonka he olivat löytäneet myrskyn jälkeisenä aamuna ja lopettaneet itkunsa siihen. Aarre oli pyörremyrskyn sydän. Leppäkertut löysivät sen päiväkämmenen kukkien keskeltä. Sydän oli

miltei läpinäkyvä. Se oli tyyni kohta, joka oli sijainnut myrskyn keskellä. Lapset tajusivat heti, että sydän pelkäsi. Sillä ei ollut myrskyn seinämiä suojanaan. Se oli vetäytynyt pikkuruiselle mykkyrälle. Lapset olivat tulleet viime hetkellä. Pian sydän olisi kutistunut olemattomiin ja kadonnut ainiaaksi. Piruetti poimi sydämen taskuunsa. Taskussa myrskyn sydämellä oli turvallisempi olla. Kutistuminen loppui.

Aina välillä lapset ottivat sydämen taskusta ja juttelivat sille. Se ei osannut vastata, mutta tuntui silti ilahtuvan juttutuokioista. Piruetti ja Pamuetti arvasivat kyllä, mikä sydän oli. He eivät kertoneet isälle löydöstään, koska eivät tienneet, antaisiko isä heidän pitää sen. He tahtoivat pitää sydämen turvassa siihen asti, että myrsky pyytäisi sydämensä takaisin ja osaisi pitää siitä huolta. Tai sitten he keksisivät muun keinon opettaa sydäntä selviytymään Piruetin taskun ulkopuolella.

Lapset eivät ollenkaan tienneet, että myrsky oli jo alkanut etsiä sydäntään. Ilman tyyntä keskustaan se ei pystynyt lepäämään. Se kasvoi kasvamistaan ja tunsii että pakahtuisi riekaleiksi, jos ei saisi sydäntään. Se pyyhälsi maita ja mantuja yrittäen löytää metsikköön, johon oli sydämensä hukannut. Eräänä päivänä se löysi sinne.

Sinä aamuna isä kurkisti ulos uskomatta, että siellä olisi mitään hyvää. Hän erotti miltei kuulumattoman, viuhuvan äänen. Myrsky oli etäällä, mutta lähestyi. Isä päätti, että he pakenisivat. Ties vaikka myrsky tällä kertaa pirstoisi heidän kivensä. Päätöksen tehtyään isä tunsii suurta helpotusta. Hän tajusi jo kauan kaivaneensa matkalle.

Isä lensi kiireesti sisään. Hän ei halunnut säikyttellä lapsiaan kertomalla myrskystä vaan sanoi: ”Piruetti ja Pamuetti, rakkaat lapset, muutetaan. Lennetään maailmalle etsimään uusia pilkkuja!”

Piruettia ja Pamuettia oli pelottanut silloin, kun isä oli heittänyt puuron seinään. Heitä pelotti, että isä väsyisi vielä lisää. Mitä sitten tapahtuisi? Siksi he vakuuttivat heti, että halusivat lentää isän kanssa maailmalle. Totta kai he halusivat, jos isästä tulisi taas iloinen.

Niin kolme leppäkerttua nousivat siivilleen ja lensivät yhdessä metsän yli aamuaurion loisteessa. Myrsky jäi turhaan pyörimään metsään. Lapset eivät edes huomanneet sitä. Heillä oli nälkä, mutta tuntui hyvältä lentää kirkkaassa ilmassa, jota puurosavu ei samentanut. He olivat ottaneet mukaansa vain puurokattilan, jota isä kantoi. Ja myrskyn sydämen, joka oli piilossa Piruetin taskussa.

Illalla he laskeutuivat niitylle. Piruetti lensi niityn ympäri ja löysi pienen kiven. Hän olisi tahtonut löytää samanlaisen suuren kiven kuin heidän kotikivensä, mutta olihan pienellekin kivelle parempi käydä nukkumaan kuin jos ei olisi ollut kiveä laisinkaan. Pamuetti puri irti sinikellon terälehdet. Se leijaili kivelle. He taapersivat kolmestaan sen alle. Isä levitti peitinsiipensä ja niiden suojiin lapset painautuivat nukkumaan, toinen toiselle ja toinen toiselle puolelle isää vasten.

Aamulla Pamuetti heräsi ennen muita. Hänen unessaan oli vaikertanut joku. Hereillä ääni kuului selvästi. Se lähti perhosesta, joka taivalsi maassa siipi haavoituneena. Perhonen kertoi jääneensä hämähäkinseittiin. Se oli repäissyt itsensä irti,

mutta toinen siipi oli jotenkin nyrjähtänyt. Se ei pystynyt lentämään ja pelkäsi hämähäkin tulevan perässä. Pamuetti lohdutti perhosta. He auttaisivat sitä.

Isä teki tulet kuivaan kasaan voikukan hahtuvia hieromalla tuntosarviaan vimmatusti vastakkain. Piruetti keräsi kastepisaroita ja keitti ne. Isä tahtoi tehdä lapsilleen erikoispuuroa, jonka aineksia saisi vain tältä niityltä. Sitä syömällä perhonenkin voimistuisi. Isä surahti lentoon. Tovin kuluttua hän palasi kantaen jaloissaan pusseja, joissa oli kirvahiutaleita, vastapoimittuja tuoreita kirvoja sekä pieni pulloinen muurahaisenpissaa, jonka hän oli ostanut keosta. Toiseen pulloon hän oli kerännyt kukkien mettä. Meden ja muurahaisenpissan yhteismaku on mahtava! Pian kiveltä levisi herkkupuuron tuoksu. Puuro oli niin vahvaa, että perhosen siivet terhakoituivat silmissä, kun se söi. Leppäkertut olivat kylläisiä ensimmäistä kertaa ties kuinka pitkään aikaan, vaikka lisää pilkkuja puurosta ei sentään puhjennut. Mutta perhonen oli niin kiitollinen, että antoi omista sinipilkullisista siivistään yhden pilkun jokaiselle. Kuinka lempeältä ne tuntuivat!

He ihastelivat juuri toisiaan, kun hämähäkin tuhatsilmäinen pää putkahti kiven reunan takaa. Perhonen kirkaisi, törmäsi Piruettiin ja sotkeutui siipiinsä. ”Älä pelkää”, hymisi hämähäkki, ”Minä haistoin herkullisen puuron tuoksun. Söisin paljon mieluummin puuroa kuin perhosia. Jos se vain sopii”, se kysyi kohteliaasti isäleppäkertulta. Isä lupasi. Pian paikalle saapui toinenkin, vähän suurempi hämähäkki. Sitten kolmas, kohta neljäs ja viides, toinen toistaan karvaisempia kaikki ja iloisempia, kun saivat syödä vatsansa täyteen puuroa. Kiitokseksi hämähäkit jäivät kylään viikoksi ja kutoivat heille pitkän pitkän seittilangan, joka kuitenkin oli niin ohut, että koko vyyhti mahtui isän siiven alle.

Kun seitti oli valmis, perhonen pystyi taas lentämään. Leppäkertut jäivät kolmestaan autiolle kivelle. Oli ilta. He eivät kuitenkaan ehtineet nukahtaa, kun huomasivat tyhjän muovipussin, joka liiteli niityn ylle yllättäen virinnessä tuulessa. Muovipussi oli myrskyn lähettiläs. Myrsky oli kerännyt sulkiä, sanomalehden repaleita ja muovipusseja ja puhaltanut ne maailmalle etsimään. Pussi huhui muovipussiaanellään: ”Leppäkertut hoi, leppäkertut hoi, tulkaa esiin. Antakaa takaisin, mitä varastitte.”

Myrsky oli näet oikein pääteltyt, kenellä sydän oli. Isä sen sijaan ei käsittänyt hölkäsen pöläystä. Mutta hän aikoi silti suojella lapsiaan ja veti heidät mukanaan kiveltä alas. He tömähivät selälleen maahan ja makasivat siinä kilpiensä päällä, kaikki kahdeksantoista jalkaa avuttomasti taivasta kohden sojottaen, liikkumatta.

”Leikitään kuollutta niin pussi ei huomaa meitä”, isä supatti, ”tiedättekö, mistä se puhuu?”

Silloin Piruetti ja Pamuetti kertoivat isälle kaiken.

”Voi voi”, isä kuiskasi, ”me olemme vaarassa. Sydämen takia myrsky seuraa meitä. Teidän täytyy jättää se maahan.”

”Emmekä jätä”, Piruetti sipisi.

”Sydän kutistuu pois, jos jätämme”, Pamuetti supisi.

Isä oli pitkään hiljaa. Muovipussi lipui heidän ylitseen. ”Hyvä on”, isä lopulta huokasi. ”Ehkä teidän täytyy pitää se. Mutta myrskyn odottaminen täällä on liian vaarallista. Etsitään niin suuri kivi, ettei mikään myrsky voi sitä nostaa. Tehdään kotimme sinne.”

Lapset myöntivät. He muistivat, miltä pilkkujen repeytyminen oli tuntunut. He pönkesivät itsensä oikein päin ja lensivät valoisassa kesäyössä, kunnes saapuivat suureen kiviseen kaupunkiin ja laskeutuivat suurimman kivitalon katolle. Leppäkertut viettivät kaupungissa kesän kuumimman ajan. He löysivät jännittäviä puuroaineiksia. Isä keitti puuroa kakun muruista, kahvivaahdosta ja sanomalehtiotsikoiden kirjaimista, joita lapset toivat kahviloiden terasseilta. Siitä tuli pulskistuttavaa puuroa. Piruetti tarjosi sitä eräälle liikennevaloukolle, jota suretti kököttää vankina valotolpassa ja sammua jatkuvasti. Valoukko pulskistui ja karkasi. Se esitteli Piruettelle kaupungin polkupyöriä, joiden tarakalla leppäkerttukin sai kyydin, ja antoi Piruettelle hohtavan pilkun, jonka väriä pystyi muuttamaan punaiseksi, keltaiseksi tai vihreäksi. Seuraavaksi isä keitti puuroa pudonneen hanskan täytteestä ja tupakantumpista. Siitä tuli kuumottavaa puuroa. Pamuetti tarjosi sitä kolmelle siiralle, jotka asuivat puiston roskiksessa. Siirat kertoivat, kuinka niitä kesälläkin joskus pälähti öisin. Kiitokseksi kuumottavasta puurosta siirat antoivat Pamuettelle tupakasta pudonneen kipinän, jota saattoi käyttää lamppuna. Kipinä kiinnittyi tyytyväisenä hänen peitinsiipeensä. Pamuetti tunsu, kuinka se valaisisi synkässäkin pimeässä.

Lapsilla oli hyvä olla. Suuressa kaupungissa riitti tutkittavaa ja he saivat ystäviä, kuten merkillisen nuohoojakuoriaisen, esimerkillisen uimahyppyitikan ja merkityksellisen ennustajayökkösen. Lapset kutsuivat uudet ystävänsä synttäreilleen ja saivat lahjaksi yllätyspilkkuja. Pilkut tuntuivat kaikki niin erilaisilta, että niiden kanssa voisi olla kotona monessa paikassa. Kun heihin silti välillä iski koti-ikävä, he ottivat esiin ainoan asian, jonka olivat sieltä tuoneet: myrskyn sydämen. He kiskailivat sille seikkailuistaan. Sydän kuunteli. Se helpotti ikävää.

Lapset olivat silti huolissaan isästä. He toivat isälle diskopilkun, unipilkun ja aamukahvipilkun. Kuitenkaan isä ei ollut onnellinen. Isä pelkäsi, että myrsky tulisi tännekin ja tarttuisi hänen lapsiinsa.

Eräänä päivänä isä sanoi: ”Lapset, meidän pitää etsiä vieläkin suurempi kivi ja kaukana täältä.”

He söivät pulunhöyhenpuuroa, joka teki mahan kevyeksi. He lensivät pilviin. Pilvenreunalla he pitivät evästauon ja maistoivat, miltä pilvi maistuu. (Pilven maku on uskomattoman pehmeä.) He jatkoivat matkaansa ylemmäs. He jatkoivat, kunnes saapuivat todella suuren kiven luo. Se oli kuu.

Kuussa Piruetti ja Pamuetti tutustuivat kuukerttuihin. He lensivät yhdessä kuun ympäri. Isä keitti kaikille puuroa palasesta sinikellon terälehteä, jonka alla he olivat nukkuneet ensimmäisenä yönä kotoa lähdön jälkeen. Isä oli siitä pitäen säilyttänyt terälehdien palasta rintataskussaan. Kuukertut eivät olleet milloinkaan maistaneet mitään sen kaltaista. Ne olivat tottuneet syömään vain kivipölyä ja

juomaan auringon säteitä, koska muuta karussa kuussa ei ollut. Lapset leikkivät pilkuilla, koska kuussa ei ollut leluja, kovaa kiveä vain. Kuukertut ihastuivat erityisesti maakerttujen vanhimpiin pilkkuihin, niihin joihin myrsky ei ollut ylettynyt.

Kuukertut olivat niin iloisia niillä leikkiessään, että Piruetti ja Pamuetti antoivat pilkut niille lahjaksi.

Kuu oli tyhjää seutua. Lisäksi joka paikka oli täpötäynnä kuun paistetta. Oli jatkuvasti niin kirkasta, etteivät leppäkertut saaneet unta. Niin he lopulta päättivät muuttaa vielä kerran. Heidän oli uskallettava palata maahan, vaikka jossain siellä myrsky etsi etsimistään. Isä myönsi, että täytyi vain uskaltaa. Isä satoi hämähäkeiltä saamansa seitin kuukiveen ja pudotti toisen pään alas maahan. He hyvästelivät kuukertut. Isä otti Piruetin ja Pamuetin tiukasti syliinsä ja liukui köyttä pitkin pimeän avaruuden halki. Maassa oli yö. He laskeutuivat pilvien läpi ja saapuivat niiden alapuolelle.

Silloin myrsky tuli. Se tunsi, että sydän oli lähellä. Mutta se oli riehunut sydämettömänä pyörteenä niin kauan, että oli liian pyörriksissä löytääkseen sydämensä luo. Se repi taivasta leppäkerttujen ympäriltä, mutta ei huomannut heitä. Kertut takertuivat epätoivoisesti tuulesa paiskautuvaan seittiin. He eivät jaksaisi kauan pidellä kiinni.

”Minä annan sydämen myrskylle takaisin!” karjui Piruetti Pamuetin korvaan.

”Ei sydän kestä sitä!” ärjyi Pamuetti Piruetin korvaan.

”Minä annan silti. Meidän on pakko luottaa sydämeen!” kiljui Piruetti.

”Luotetaan siihen!” kailotti Pamuetti. ”Päätetään irti yhdessä.”

He tarttuivat sydämeen ja heittivät sen yhteisvoimin myrskyyn.

”Minä pidän lujasti kiinni teistä”, kajautti isä. Sitten hän hyppäsi tuulen viemäksi lapset sylissään. He syöksyivät lämpimän kesäsateen halki. He huomasivat, että tuuli kantoi heitä. Se ei repinyt heidän siipiään. Myrsky oli saanut sydämensä. Se lepäsi vihdoon ja puhalsi kertut rauhallisella henkäyksellä kauas luotaan.

Hitaasti päivä alkoi valjeta. He näkivät maan kiitävän allaan. He näkivät kaupunkia ja metsiä ja vuoria. Heillä oli nykyisin niin monenvärisiä pilkkuja, että useat maassa näkyvät värit löytyivät heidän siivistään. Joskus kauan sitten kaikki heidän pilkkunsa olivat olleet mustia. Kun tuuli lopulta tyyntyi, he laskeutuivat eräälle pellolle. Pellon reunassa oli suuri kivi, melkein saman kokoinen kuin se, jonka luota he olivat kerran lähteneet. Myrskyn huuhtoma taivas oli yhtä sininen kuin pilkut, jotka he olivat saaneet perhoselta niityllä. He keräsivät kukin viljanjyvän ja lähtivät kivelle keittämään aamupuuroa.

Tekemistä ja kokemista

*”Satuja voi aina jatkaa niin kauan, että ne päättyvät hyvin.”
– Satu kameleontille*

Satu kameleontille

Turvapaikkana pahvilaatikko

”Laatikossa sinun ei tarvitse pelätä”

Niin kauan kuin keho kokee olevansa turvaton, mielen on vaikea uskaltaa. Hyvän vireystilan voi löytää leikin kautta. Kuvittele pahvilaatikko, jonka sisällä on turvallista olla. Millainen se on? Kirjoita sisä- ja ulkoseiniin viestejä. Mitä pahvilaatikon sisäpuoli viestii sinulle itsellesi? Entä pahvilaatikon ulkopuoli toisille? Halutessasi voit rakentaa pahvilaatikkoturvapaikan oikeasti. Tai sitten voit rakentaa sen jollekulle sinua pienemmälle, vaikkapa kenkälaatikosta.

A large dotted rectangular box on the left side of the page, intended for drawing or writing. To the right of this box, there are ten horizontal dotted lines, also intended for writing.

Tarinoita muodonmuutoksista

*”Joskus on hyvä olla puuta.
Mutta sinä olet myös muuta.”*

1 Kokeile kehollisesti miltä tuntuu olla vahva puu. Anna hengityksesi kantaa sinua ja painon pudota koko kehosi läpi, juurina syvälle maahan. Tunne kuinka hengityksesi virta tuo lisää vahvuuden ja varmuuden tunnetta runkoon. Millainen asentosi on? Mitä tunteuksia huomaat? Leiki puuta vienossa kesätuulella, syysmyrskyssä, talvipakkasen kohmettamana tai kevätauringon lämmössä, joka herättää lehdet. Millaisia eroja koit kehotunteuksissasi?

2 Kuvittele ensin, että olet ohuen ohut, pikkuriikkinen pilvi, joka liitelee sinisellä taivaalla. Liiku, tee pilvi-ilmeitä ja eleitä, ota mukaan koko kehosi ja äänesi. Mitä huomaat? Miltä kehossa tuntuu? Mitä ajatuksia sinulla on?

Kuvittele seuraavaksi, että olet iso valkea pilvi, jota tuuli vie voimakkaasti eteenpäin. Liiku isona, isona pilvenä, voit puhaltaa vauhtia äänelläsi ja kipittää tuulena eteenpäin. Mitä huomaat?

Entä jos oletkin tummanpuhuva sadepilvi, joka tuhisee ja puhisee ja alkaa ropisuttaa sadetta maahan. Mitä huomaat, muuttuvatko kehotunteuksesi: lämpötila, sydämen syke, hengitys, värinä?

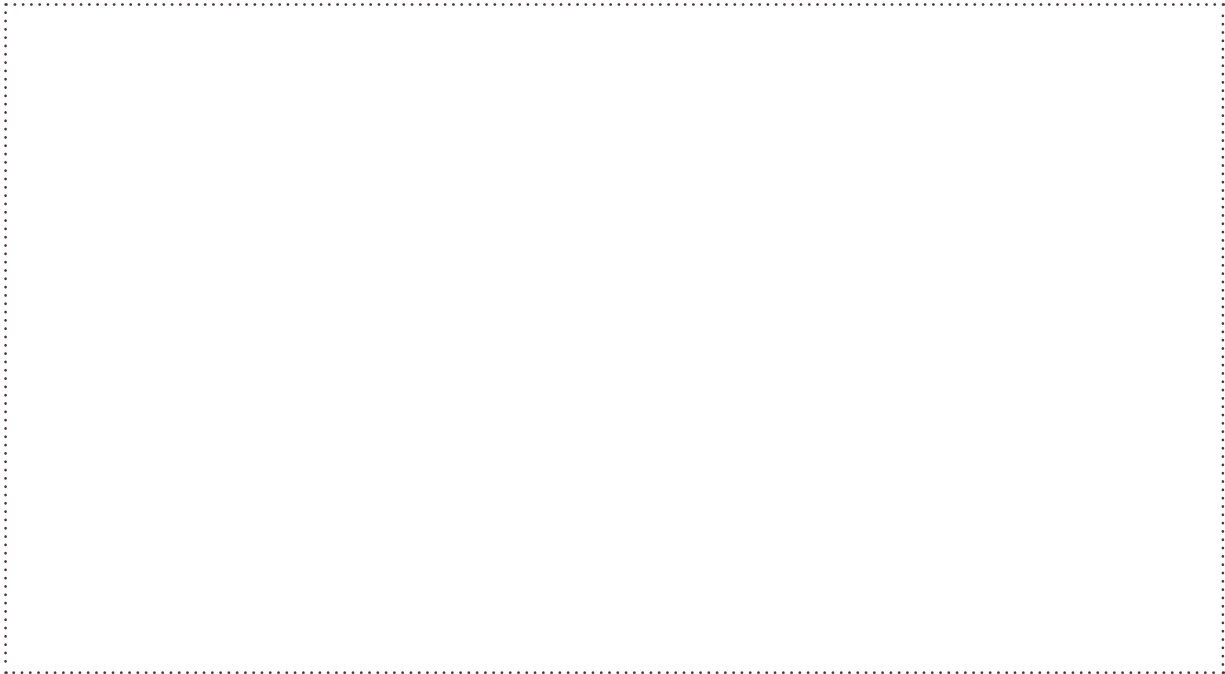

Mitä tapahtuu sadun jälkeen

Kaikkia tämän kirjan satuja voi jatkaa kirjoittamalla, kertomalla tai piirtämällä, mitä jollekin henkilölle tapahtuu sen jälkeen. Kenen tarinaa tahdot jatkaa?

Kirjoita kirje

Kirjoita sadun henkilölle kirje (tai vaikka kortti tai tekstiviesti, jos sinun tekee mieli kirjoittaa lyhyemmin). Koska tämä on kirje satuun, saat sanoa suoraan, mitä ikinä tahdot.

Linnanherran lumi

Oma revontulikaulaliina

”Revontuli kiertyi kaulaliinaksi hänen kaulaansa. Se oli pehmeä ja lämmin ja lämmitti koko pojan.”

Piirrä ja väritä oma revontulikaulaliina, joka tekee sinusta vahvemman. Mitkä asiat tavallisessa arjessa auttavat, kun on hankalaa? Mitä vahvistavia esineitä, paikkoja, luonteenpiirteitä, ystäviä, eläimiä tai ihmisiä jne. sinulla on? Kirjoita niitä kaulaliinaan. Mitä kaikkea voisit tehdä revontulikaulaliina kaulassa? Vaikeassa tilanteessa voit kuvitella revontulen suojaksesi taas.

Mitä tapahtui ennen satua

Kokeile, mitä satujen maailmassa on tapahtunut ennen niiden alkua. Keksi vaikka, miten Linnanherran lumessa esiintyvä linna rakennettiin vuorenhuipulle. Tekikö Linnanherra sen vai joku muu? Miten Linnanherra päätyi asumaan linnaan? Miten hän sai jäälinnut vangeikseen?

--	--	--

Toisenlainen loppu

”Linnanherra ponnisti muurin reunalta, hyppäsi. Putosi.”

Entä jos Pyry ei olisikaan antanut Linnanherralle unohdusmyrkkyä? Mitä olisi voinut tapahtua? Keksi jokin vaihtoehtoinen tapa, jolla satu kuitenkin päättyy hyvin. Aloita uuden lopun kirjoittaminen kohdasta, jossa Pyry kuuntelee Linnanherran suunnitelmaa piilossa tornin oven takana.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Syömäri

Viimeinen säkeistö hyrinälle

Keksi lasten unihyrinälle oma viimeinen säkeistö, joka kertoo, mikä sinusta on ollut mukavaa tänään.

Sinun omat rajasi

*”Te olette ilkeitä, kun ette päästä minua syömään teitä”, vinkui syömäri.
”On epäreilua, että teillä on tuollaisia rajoja ja minulla ei.”*

Millaiset ovat sinulle sopivat rajat juuri nyt.
Aseta ne ympärillesi lattialle villalangalla tai narulla.
Miltä tuntuu olla rajojen sisällä? Kokeile rajojen suurentamista ja pienentämistä.
Mitä huomaat kehossasi?

Entä miltä tuntuu, kun toinen ihminen lähestyy rajojasi.

Tässä harjoituksessa kukaan ei ylitä niitä. Lopuksi saat laittaa villalangan taskuusi.

Rajaloitsu

*”Tässä menee meidän raja. Rajan yli ei saa tulla ilman lupaa. Jos tulee on ihan baja.”
Kirjoita loitsu joka suojelee sinun rajojasi.*

Kirjoita loitsu, joka suojelee sinun rajojasi. Täydennä loitsun aukot omaksi loitsukseksi.

Minua ei saa .....

Minua ei saa .....

Minua saa .....

Piirrän rajani .....

Millä piirret? Esim. sormiväreillä, limsalla tai mustalla?

Rakennan rajani .....

Mistä rakennat? Esim. höyhenistä tai rautalangasta?

Korjaan rajani .....

Miten rajat voi korjata, jos ne menevät rikki?

Laastareilla? silittämällä?

Kertomalla miten ne rikkoutuivat?

Minua ei saa .....

Minua saa .....

Kirjoita tähän itse keksimäsi taikasana

Syömäriin ruokalista

Keksi oma syömärisi. Mitä se syö? Onko se kaikkiruokainen vai syökö se esimerkiksi vain erilaisia teräviä asioita? Tai jotain ihan muuta? Tee syömäriillesi ruokalista, jossa on aamupala, lounas, välipala, päivällinen, iltapala. Piirrä syömäri. Näkyykö ruokavalio jotenkin syömäriin ulkonäössä? Tee syömäriille puhekupla. Ryhmällä voitte keksiä, millaiset olisivat usean erilaisen syömäriin juhlapäivälliset? Missä ne pidettäisiin, mitä ohjelmaa niissä olisi? Keksikää juhlapuhe!

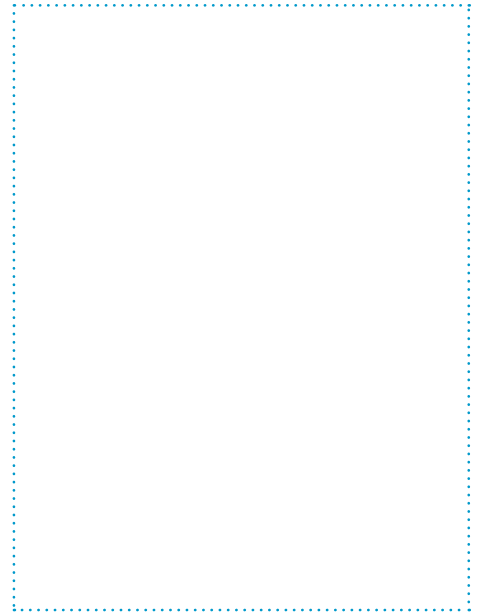

Hyvä nukkumapaikka

Syömärisadun lopussa lapset nukkuivat vierekkäin siskonpedissä metsässä. Mitä kivoja nukkumapaikkoja sinulla on ollut? Entä missä haluaisit nukkua? Puumajassa, lumimajassa? Soutuveneeseen pohjalla peiton alla? Vai missä? Nukkuisitko siellä yksin? Jonkun kanssa? Entä jos voisit muuttaa kokoa? Nukkuisitko vaikka vanhassa kengässä? Kuvaile rauhallista nukahtamista näissä paikoissa todellisissa ja haaveilluissa. Syntyisikö kuvailuista tuuturuno?

Satu kameleontille

ja muita satuja sinulle

Tämä satukirja on kirjoitettu ja kuvitettu erityisesti eron jälkeistä vainoa kokeneille lapsille. Se on myös kirja kaikille lapsille, jotka joutuvat kohtaamaan vanhempien eron. Ja niillekin tämä kirja on, joista vanhempien riidat tuntuvat pahalta, vaikka jälkeinpäin vanhemmat sopisivatkin ja asiat olisivat hyvin. Kirja on hyvä pitää käsillä myös sellaisia aikuisia varten, joiden täytyy olla rohkeita, vaikka oikeastaan kaipaisivat vain lohtua.

Saduissa pääsevät esiin lasten vahvuudet vaikeissa tilanteissa. Satujen matkassa saa jännittää, iloita, surra ja selviytyä onnelliseen loppuun. Kaunis ja monitasoinen kieli puhuttelee monenikäisiä. Asetu hyvään asentoon. Välillä saattaa naurattaa. Altistu seikkailulle.

Kirjoittanut Timo Harju
Kuvittanut Nina Haiko

ISBN 978-951-9227-82-5 (PDF)

ENSI- JA
TURVAKOTIEN
LIITTO

